

Número 51, març de 2026

Docència



Anàlisi, reflexió i debat sobre educació



La formació professional

Número 51
Febrer de 2026
Any XLVI - segona època

IISN: 2938-382X Versió impresa
IISN: 2938-3838 Versió digital
Dipòsit Legal: L-274-1996
Barcelona (08013)
C/ València 524, escala A, entresol 4a
Telèfon **93 302 76 06**
politicaeducativa@sindicat.net
<https://www.sindicat.net/p/docencies/>

CONSELL DE REDACCIÓ:

Xavier Diez	Mir Roy
Marc Martínez	Ramon Roy
Roser Martínez	Marina Ruiz
Andreu Mumbrú	Sira Ruiz
Glòria Polls	Iolanda Segura

COL·LABORACIONS:

Liliana Albacar Puyó	Josep Ferrer Llop
Melcior Arcarons	Imma Gandia
Rosa Berrio	Carles Rivas
Juan Carlos Bondia	Ramon Roy
Rosa Cañadell	Sira Ruiz Nogales
Xavier Diez	Fernando Villalba

COORDINACIÓ EDITORIAL

Xavier Diez
Marina Ruiz

DISSENY I MAQUETACIÓ

Rubén Sáez

TRADUCCIÓ

Xavier Diez

CORRECCIÓ LINGÜÍSTICA

Alba Ferran
Marina Garcia de Mateos
Coia Sans

USTEC·STEs
IAC



www.facebook.com/groups/ustecstes/



[@USTECSTEs](https://twitter.com/USTECSTEs)



[@USTECSTEs](https://www.instagram.com/USTECSTEs)



[@USTECcat](https://www.youtube.com/@USTECcat)



t.me/ustec

La formació professional

Malgrat que la formació professional és una de les etapes educatives més transcendents, rellevants, en expansió i amb un prestigi creixent, continua essent una completa desconeguda, no només per a la societat en general i entre la comunitat educativa en particular, sinó fins i tot entre el mateix professorat. És per això que el propòsit d'aquesta Docència, que es publica en paral·lel a la *Docència 50* de la nostra història, com a número doble, consisteix a divulgar i analitzar aquest espai educatiu, amb les seves problemàtiques, les amenaces que l'envolten i les potencialitats que desprèn.

- 2 Editorial:**
La formació professional
- 4 Breu història de la formació professional reglada**
Per Ramon Roy
- 9 Coeducar per a un futur igualitari: com evitar que l'FP reforci els rols de gènere tradicionals**
Per Sira Ruiz Nogales
- 13 Grau bàsic o PFI? Un fals dilema**
Per Melcior Arcarons
- 17 Universalitzar l'educació superior: la formació professional i la universitat**
Per Josep Ferrer Llop
- 21 El neoliberalisme a la formació superior**
Per Rosa Cañadell
- 25 El català i l'aranès, un dret inqüestionable a la formació professional**
Per Rosa Berrio
- 28 La formació professional des d'una perspectiva internacional**
Per Xavier Diez
- 32 Les novetats de la nova FP dual: llums i ombres en la reforma educativa**
Per Fernando Villalba Cabrera
- 35 La nova llei de formació professional**
Per Carles Rivas
- 38 La simulació burocràtica: la nova ordenació del currículum d'FP**
Per Imma Gandia
- 42 L'FP dual: un camí vers el passat o una via vers un futur incert**
Per GNFP d'USTEC·STEs (IAC)
- 46 Retrospectiva de la feina d'USTEC·STEs en la dignificació del professorat tècnic de formació professional**
Per Liliana Albacar Puyó i Juan Carlos Bondia Garcia

La formació professional



Una de les escasses bones notícies en el camp educatiu ens l'aporta la formació professional (FP). En el passat, fou considerada com a estudis de segona, però en les darreres dècades ha emergit com a opció prestigiada i desitjada, amb àmplies sortides professionals i una creixent sofisticació tenint en compte certa modernització del teixit productiu. L'alta demanda per part de l'alumnat, que implica capacitat de selecció en els graus més sol·licitats, certifica el canvi de paradigma i evidencia la transcendència de disposar d'una bona oferta d'estudis mitjans i superiors professionalitzadors.

El que passa a Catalunya, tanmateix, no és altra cosa que un fenomen global. Les economies que no volen perdre la cursa de la modernitat econòmica experimenten aquesta millora pel que fa a l'atracció d'estudiants i acaparen l'atenció d'un teixit pro-

ductiu que requereix persones qualificades. Això implica situacions que, a principis de segle, serien impensables, com les creixents connexions de l'FP amb el món acadèmic universitari, i un interès sincer des d'alguns (no tots) sectors econòmics per la innovació i la qualitat industrial i de serveis.

Un país ambiciós requereix una FP sofisticada i sòlidament fonamentada. Ara bé, malgrat aquesta lectura positiva, la formació professional viu envoltada d'incerteses i amenaces que deriven dels pecats recurrents que caracteritzen l'educació del nostre país i que la condicionen negativament, com ara l'externalització constant.

L'FP és sovint contemplada com a oportunitat de negoci. Resulta obscena la complicitat entre especuladors de la formació i un Departament incapaç de fer oferta pública que promou escoles privades.

Alhora, una part molt important de l'empresariat s'aprofita de les expectatives de l'alumnat per convertir les pràctiques o la formació en els centres de treball (a partir de la nova llei d'FP espanyola) en una explotació laboral gratuïta o a preu de saldo. La part de la classe empresarial que promou la precarietat i els salaris irrisoris contempla l'Administració com el seu caixer automàtic particular, que subministra mà d'obra barata.

A més, les polítiques educatives de les darreres dècades es caracteritzen per la desinversió endèmica i l'absència total de recursos. Iniciatives com la Mancomunitat, fa més d'un segle, amb capacitat de construir espectaculars escoles professionals semblen avui històries de ficció. Tenim un parc d'instal·lacions educatives obsoletes, amb greus carències, amb excés de mòduls prefabricats, edificis en mal estat, maquinari de fa cinquanta anys i salaris docents de fa vint-i-cinc. Si el sistema s'aguanta és gràcies al compromís de professorat i especialistes que creuen en la feina i alumnat que es responsabilitza molt seriosament. Tanmateix, un sistema fonamentat en el voluntarisme està condemnat al fracàs.

A Via Augusta hi ha massa tendència a les modes innovadores, a mirar d'imitar altres sistemes (com l'alemany) sense tenir en compte les especificitats i a canviar el currículum de manera recurrent. En cada canvi curricular, a cada bugada, perdem un llençol, perquè les pràctiques a l'empresa són a costa de necessaris fonaments teòrics que es menystenen. Sembla com si l'Administració volgués personal sense una visió global i holística de l'ofici, o fins i tot com si volgués prescindir del seu esperit crític. Una persona que gradua, més enllà de ser bona professional, ha de conèixer els seus drets i deures. Un bon sistema educatiu, i encara més quan parlem d'FP, ha de ser sòlid i estable, però bona part dels responsables polítics ho obvia. Hi ha alguns alts funcionaris del Departament amb bones idees i un criteri excel·lent. Tanmateix, les idees sense cap ni peus s'imposen al pragmatisme i sentit comú.

Catalunya no és Alemanya. Qualsevol model educatiu ha d'entendre les especificitats de la societat i les característiques del model productiu. Cal que les polítiques d'FP siguin dissenyades des de l'aula, pels professionals que coneixen el dia a dia i experiències de l'alumnat, no per buròcrates. El model dual, qüestió central, de procedència alemanya no necessàriament funciona en un context diferent i cal repensar-lo.

D'altra banda, una de les queixes recurrents de docents que vetllen per la qualitat del sistema és la feinada burocràtica constant. Aquesta és una mostra del que s'anomena "Nova Gestió Pública", una arma del neoliberalisme per fiscalitzar la tasca del personal i una mostra de desconfiança. Això alimenta la jerarquització interna, la competència ferotge entre centres, les externalitzacions, la recerca de recursos a fora i una creixent abstenció i negligència per part de les autoritats educatives. Tot plegat va acompanyat d'un enfocament massa orientat al guany immediat, deficiències de planificació, professorat maltractat, i una deliberada voluntat de privatització, que explota famílies i alumnes.

La formació professional ha de ser pública sempre. I ha de servir per planificar l'economia del país i dinamitzar l'activitat de les diferents vegueries, tot buscant un necessari equilibri territorial.

Una altra de les constatacions és l'erradicació del català a l'FP. La llengua, que hauria de ser vehicular en tots els àmbits, formals i informals, pràcticament ha desaparegut de la vida quotidiana de l'FP. Els mòduls específics de llengua són un error. El que cal és aplicar fil per randa la Llei de Normalització Lingüística. Altrament, el sistema educatiu falla al país i enganya la ciutadania. Aquí no hi cap altra resposta que la radicalitat immersiva. També hi ha molta feina a fer sobre igualtat de gènere i inclusió. Deures pendents que requereixen que ens hi posem a treballar.

En resum, si hem d'emetre un informe d'avaluació, podríem dir que la formació professional "progressa adequadament" i "necessita millorar" alhora. Depèn de tots plegats, d'acord amb una organització més eficaç, corregir els errors polítics i les mesquineses empresarials per impulsar una formació i una economia que hauria d'estar al servei de la ciutadania.



Breu història de la formació professional reglada¹

Per Ramon Roy

Advocat, professor d'FP i coordinador del grup nacional d'FP d'USTEC·STEs (IAC)



Primers passos cap a una FP moderna

En els darrers anys de la dictadura franquista, l'estat espanyol va intensificar la política d'obertura envers l'exterior amb la voluntat de formar part dels països desenvolupats. En aquesta línia, eren necessaris canvis profunds i, evidentment, l'educació s'havia de “sintonitzar” amb el nou món.

L'any 1970 es va aprovar i publicar la Llei General d'Educació i Finançament de la Reforma Educativa, també coneguda com la Llei Palasí, pel ministre d'educació d'aleshores (José Luis Villar Palasí). La llei va permetre a l'estat espanyol aproximar-se

a la “democratització” necessària per afiançar-se en l'esfera de l'economia mundial en un context d'expansió de l'educació generalitzada en el marc de “la teoria del capital humà i dels desitjos de justícia i benestar per a tothom” (Becker, 1964). En altres paraules, la llei neix amb la finalitat de fer extensiu el coneixement en tots els àmbits, imprescindible per formar mà d'obra qualificada i sumar-se al tren del “progrés europeu i internacional”.

1- Ensenyaments acadèmics i professionals que s'imparteixen als instituts públics i privats. No s'inclouen entre d'altres, la formació en acadèmies, l'ocupacional ni la universitària.

En aquest context, la formació professional s'estructura en tres nivells en funció de "l'evolució psicobiològica de l'alumnat". S'inicia l'era de l'FPI, l'FPi i la desconeguda i fallida FPi amb la "finalitat específica de capacitar l'alumnat per a l'exercici de la professió elegida" i l'adquisició del "domini de l'especialitat corresponent". A més, la llei estableix que l'FP de primer i de segon grau s'han d'impartir en els centres específics d'FP, o en "seccions" de centres que imparteixen educació general bàsica (EGB) o batxillerat, en canvi, l'FP de tercer grau "forma part de la universitat".

Malauradament, la reticència de gran part de la societat que els fills apostessin per uns estudis directament relacionats amb el món laboral, més manuals –tradicionalment destinats a la classe obrera–, no va ajudar gaire. El nou sistema educatiu va derivar cap a una selecció social primerenca del jovent, les conseqüències de la qual encara patim avui dia. En finalitzar els estudis primaris amb 14 anys, els fills d'obrers, per regla general, i qui no "valia per estudiar" eren derivats cap a l'FP i, en canvi, els fills dels "senyorets" i qui valia per estudiar eren orientats cap al batxillerat (BUP) per a després anar cap a la universitat.

Una ruptura amb el passat i una aposta seriosa per l'FP

La llei de 1970 va ser vigent 20 anys, fins que el 1990 el govern socialista de Felipe González va aconseguir aprovar i publicar la Llei Orgànica 1/1990, de 3 d'octubre, d'Ordenació General del Sistema Educatiu (LOGSE). La LOGSE neix en un estat progressista, Espanya feia tan sols 5 anys que s'havia incorporat a la Comunitat Econòmica Europea, amb la intenció de desprendre's del passat franquista que impregnava la llei anterior.

La nova llei va suposar un gran canvi en el sistema educatiu i en diferents aspectes de l'FP reglada:

- D'entrada, l'escolarització obligatòria va passar a ser fins als 16 anys. Per tant, l'alumnat que volia optar per l'FP havia d'iniciar els estudis, ara anomenats cicles formatius de formació professional, 2 anys més tard.

- D'altra banda, la nova estructura de l'FP comprenia dos nivells educatius: el grau mitjà i el grau superior, en analogia a l'FPI i FPi anteriors.

- Les assignatures van esdevenir mòduls, que a Catalunya es podien subdividir en crèdits, i van desaparèixer del currículum dels nous cicles formatius les antigues matèries comunes (matemàtiques, història...), ja que s'entenia que aquests ensenyaments quedaven assolits a l'ESO o el batxillerat.

- A més, es van canviar de nom els títols atorgats: el títol de tècnic/a auxiliar i tècnic/a especialista van esdevenir tècnic/a (per al grau mitjà) i tècnic/a superior (per al grau superior).

La LOGSE, en molts aspectes, va ser una llei audaç pel seu temps, especialment per l'FP. Per primera vegada en la història, va ordenar els estudis de formació professional de grau mitjà al mateix nivell acadèmic que el batxillerat. I a la recerca de prestigi va establir com a requisit general d'accés al CFGM el títol d'ESO i per al CFGS el títol de batxillerat. Quelcom insòlit fins aleshores. La legislació preveia que el jovent accediria a l'FP amb una bona preparació, però de manera general no va ser així, ja que la manca de recursos, entre d'altres, i l'estigma que arrossegava l'FP no li ho van posar fàcil.

De camí cap a la liberalització de l'educació

Pocs anys després, en línia amb la política internacional de deriva cap a la mercantilització de tot el possible, en plena era globalitzadora, es publica la Llei Orgànica 5/2002, de 19 de juny, de les Qualificacions i de la Formació Professional, signada per José María Aznar. La llei va implementar elements que més tard facilitarien el mercadeig de l'FP, com el catàleg de qualificacions professionals com a eix vertebrador del sistema, determinat "en funció de les necessitats del mercat de treball i de les qualificacions que requereix". Per tant, a partir d'aleshores, l'oferta de cicles formatius va lligada a les necessitats del mercat. Cada cop més, l'FP s'allunya de les necessitats de les persones i de la societat i es prioritza l'ocupació i el mercadeig internacional del treball. Com es descriu al preàmbul, "En l'actual panorama de globalització dels mercats, [...] les estratègies coordinades per a l'ocupació que postula la Unió Europea s'orienten amb especial èmfasi vers l'obtenció d'una població activa qualificada i apta per a la mobilitat i lliure circulació".



L'altra gran novetat de la llei fou l'acostament dels dos "suposats" subsistemes d'FP, la reglada i l'ocupacional, cap a un de sol: "els títols de formació professional i els certificats de professionalitats constituiran l'oferta de formació professional referida al catàleg de qualificacions professionals, que té caràcter oficial i vàlidesa en tot el territori nacional". A la llei liberal el professorat no queda fora, s'inicia la desregulació de la funció docent en permetre "desenvolupar les funcions en les diferents ofertes de formació professional regulades en la llei", com la reglada i l'ocupacional.

La llei no es va desenvolupar en la seva integritat, però va crear una base que recollirien les següents lleis educatives.

De la llei educativa liberal del PP a la llei liberal socialista

Per superar aquesta llei, el govern socialista de José Luis Rodríguez Zapatero aprova la Llei Orgànica d'Educació (LOE), amb la idea de corregir els

"errors" o incomprensions que arrossegava la LOGSE i derogar la Llei d'Educació d'Aznar. La LOE aporta canvis a l'FP, però continua la mercantilització i recull part de les mesures liberalitzadores de la llei anterior. Tot i això, la llei és prou valenta i ubica els graus superiors en el nivell d'estudis superiors com els universitaris. Una fita que el legislador espanyol no va gosar implementar amb la LOGSE.

Una altra novetat de la LOE són els Programes de Qualificació Professional Inicial (PQPI). Sorgeixen per donar sortida a l'alumnat amb interessos més enllà de l'ESO, en permetre-li obtenir una qualificació professional de nivell I i, en alguns casos, fins i tot, obtenir el graduat d'ESO.

Com ja s'ha explicat, la dignificació de l'FP incloïa el requisit, entre d'altres, de posseir la titulació de batxillerat per accedir als CFGS. Aquest requisit, però, dificultà que milers d'alumnes arreu de l'estat poguessin o volguessin continuar estudiant. Per solucionar-ho, la LOE permetia que "les comunitats autònomes poguessin desenvolupar cursos de preparació per accedir des del CFGM al CFGS". S'inicià la carrera cap a la flexibilització de l'accés a la formació professional.

La cursa cap a l'externalització de l'FP

En 2012 s'aprova el Reial decret 1529/2012, de 8 de novembre, pel qual es desenvolupa el contracte per a la formació i l'aprenentatge i s'estableixen les bases de la formació professional dual. A partir d'aquí, el protagonisme de l'FP passa, molt ràpidament, de les persones i la societat, a l'empresa i el capital. L'FP dual ho canvia tot. Si bé el RD no és una llei, és l'avantsala de la Llei Orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la Millora de la Qualitat Educativa (LOMQE, coneguda com a Llei Wert) i, per tant, un punt d'inflexió.

Les principals novetats de la LOMQE en relació amb l'FP són la regulació per llei de la formació professional dual i la transformació dels PQPI en la formació professional bàsica amb dret a l'obtenció d'un títol i, paral·lelament, la possibilitat d'obtenir també el títol d'ESO. A Catalunya, la creació de l'FP bàsica, de dos anys de durada, es va entendre com una segregació prematura de l'ESO, antítesi de l'educació inclusiva, i es va optar per crear els programes de formació i inserció (PFI), de tan sols un any de durada.

La regulació de l'FP dual, la novetat estrella de la llei Wert, es va plantejar com la substitució de la formació teòrica, acadèmica i professional a l'aula per formació a l'empresa. L'estudiant esdevé aprenent en combinar la formació en el centre educatiu amb l'activitat productiva en l'empresa. És curiós perquè, en els orígens, l'FP tractava d'acabar amb la figura de l'aprenent i l'explotació sistemàtica del jove treballador. L'objectiu era preparar per a la integració al món laboral i empresarial amb possibilitats d'èxit professional i social. Val a dir que el percentatge d'alumnes que han optat per aquesta modalitat d'FP ha estat molt baix, del 2,77% en el curs 2016/17 al 4,94% durant el curs 2022/23.

L'FP dual ha vingut per quedar-se

Amb el canvi de color polític del govern espanyol, la LOMQE va ser substituïda per la Llei Orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei Orgànica d'Educació 2/2006, però tant l'FP bàsica com l'FP dual icona de la llei anterior es van mantenir. La nova llei del PSOE de Pedro Sánchez reafirma el model *externalitzador* de l'FP i dona accés directe del grau mitjà al grau superior sense haver de fer el batxillerat. El currículum dels ense-

nyaments d'FP inclou una fase de formació pràctica en els centres de treball, coneguda com l'FCT, i es declara a extingir el cos de professorat tècnic de formació professional (PTFP), fent fora de la docència les persones amb titulació superior d'FP després de 55 anys.

La LOMLOE incorpora al sistema d'FP espanyol els cursos d'especialització, una mena de formació més especialitzada en la línia d'un màster universitari però per a l'FP, i crea les bases dels centres de formació professional integrats, que han d'esdevenir centres de referència en FP reglada i ocupacional. A més, la llei regula les condicions i requisits bàsics per al desenvolupament de la formació semi-presencial i a distància, amb la qual cosa es culmina la primera etapa de l'externalització de l'FP i s'obre al gran capital i als fons d'inversió, entre d'altres. Després de la Llei 10/2015, de 19 de juny, de la Formació i Qualificacions Professional que ho concreta, la LOMLOE lliura l'FP al món empresarial.



La formació professional catalana

La història de l'FP catalana ha anat lligada a l'estatal. No obstant això, el 2009 el Parlament de Catalunya aprova la LEC, la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, encara vigent. Una llei liberal que ha estat rebutjada per una gran part de la societat, amb vagues i manifestacions multitudinàries, però que malgrat tot va ser aprovada amb el 89% dels vots del Parlament.

La LEC recull que l'FP té com a finalitat l'adquisició de la qualificació professional i la millora d'aquesta al llarg de la vida, i també l'actualització dels coneixements laborals perquè es resolguin les necessitats derivades de la competitivitat del teixit

productiu i la cohesió social i territorial. Per tant, la gran protagonista és l'empresa i la gran fita, la unificació de l'FP inicial i l'FP ocupacional, tot i que la LEC tan sols regula la primera. La LEC estructura els títols d'FP en mòduls integrats en unitats de competència i flexibilitza l'oferta i els horaris per permetre adaptacions. Al mateix temps, ordena programar ofertes formatives en modalitats presencials i en línia.

Catalunya va voler anar més enllà, i l'any 2015 va aprovar la Llei 10/2015, de 19 de juny, de formació i qualificació professionals, amb l'oposició frontal de part de la comunitat educativa i, en especial, del sindicat majoritari d'educació de Catalunya, USTEC·STEs (IAC). La llei va ser aprovada amb els vots de CiU, ERC, PSC, PP i Ciutadans, l'abstenció de la CUP i els vots en contra d'ICV-EUiA.

A grans trets, com a novetat, la llei crea la base per a la constitució de l'Agència Pública de la Formació i Qualificació Professional de Catalunya, com a organisme autònom de direcció, coordinació i gestió dels serveis bàsics, de la qual dependrà la comissió rectora i altres organismes de poder, i en la representació de la qual resta exclosa la comunitat educativa.

La llei també preveu la creació de centres específics d'FP o especialitzats, els actuals centres integrats, que impartiran FP reglada i ocupacional, a més de prestar els serveis bàsics del sistema. També impulsa l'FP a distància i l'FP dual i aposta per

l'acreditació de competències professionals mitjançant l'experiència professional en activitats socials i per altres vies formals o no formals.

Pocs anys més tard, l'esperit de la LEC i part del seu contingut, així com de la llei catalana de la formació professional, els veurem reflectits en lleis estatals posteriors.

A tall de conclusió

La història dels darrers 55 anys de l'FP ha estat marcada pel context polític del moment, estatal i internacional, i ha canviat de destinataris, de la persona i la societat, cap a l'empresa i el capital.

Durant els tràmits previs a l'aprovació de la llei de formació i qualificació professionals de Catalunya, em vaig reunir al Parlament amb un dels artífexs de la llei i li vaig transmetre la preocupació per la deriva que prenia l'FP si s'aprovava la llei. Ell em va respondre que havien fet una anàlisi profunda de l'FP i havien conclòs que "els CFGM tan sols servien per escolaritzar dos anys més el jovent i el grau superior per accedir a la universitat". Aquesta realitat era insostenible i havien de decidir si eliminar-la o donar-li una altra finalitat, i van decidir lliurar-la a l'empresa.

Mesos després es va aprovar la primera llei d'FP de Catalunya i 7 anys després la Llei Orgànica d'Ordenació i Integració de la Formació Professional.



Coeducar per a un futur igualitari: com evitar que l'FP reforci els rols de gènere tradicionals

Per Sira Ruiz Nogales

Secretaria de feminismes+ d'USTEC·STEs (IAC)



La segregació per raó de gènere en l'àmbit de la formació professional no ha canviat des de la primera promulgació normativa, malgrat els canvis normatius. Aquesta segregació pot ser horitzontal, quan els gèneres es distribueixen de manera desigual entre els sectors, o vertical, quan les dones tenen menys presència en nivells superiors de qualificació o lideratge dins d'un sector concret.

La segregació per nivell educatiu i procediment acadèmic es fa més evident al grau mitjà, on els homes dominen en àrees tècniques (80%) i les dones

en àrees de serveis (72%). Al grau superior, la tendència es manté, tot i que la segregació es redueix lleugerament. Quant a la procedència acadèmica, tant l'alumnat amb ESO com el provinent de batxillerat i CFGM evidencien les mateixes tendències, per tant, la segregació de gènere persisteix al llarg del temps. Pel que fa a la distribució per edat, la segregació de gènere és més pronunciada entre el jovent (de 16 a 20 anys), especialment en els estudis tècnics i sanitaris. En el cas de les persones adultes (a partir dels 21 anys), les dones continuen

predominant en àrees sanitàries, fet que pot reflectir una reorientació professional o una formació complementària per millorar les oportunitats.

Aquesta dinàmica respon a diversos factors, incloent-hi estereotips de gènere, expectatives socials i condicions del mercat laboral. La socialització diferencial des de la infància influeix en les eleccions acadèmiques i professionals, i es perpetua la idea que certes professions són més adequades per a un gènere que per a l'altre. Això es tradueix en la infrarepresentació de les dones en sectors tecnològics i industrials, i dels homes en professions relacionades amb la cura i l'educació.



Comprendre aquesta segregació és fonamental perquè té repercussions directes en les trajectòries professionals i les oportunitats d'aprenentatge de les persones. Afecta tant la diversitat en els sectors laborals com la desigualtat d'ingressos i oportunitats de promoció. A més, limita el potencial de desenvolupament econòmic i social, ja que impedeix que el talent es distribueixi de manera equitativa entre totes les disciplines professionals. L'anàlisi d'aquesta segregació i la implementació de mesures

per reduir-la poden contribuir a una major igualtat d'oportunitats, i fomentar una FP més equitativa i un mercat de treball menys segregat per gènere. Per aquest motiu, és essencial promoure iniciatives educatives, accions de sensibilització i polítiques públiques que afavoreixin una distribució més equilibrada dels gèneres en tots els sectors professionals.

La segregació per raó de gènere a l'FP a Catalunya està directament vinculada a la divisió de gènere en el mercat laboral. Les dones i els homes es concentren en àrees educatives específiques, i aquesta divisió influeix en les oportunitats laborals disponibles per a cada gènere, perpetuant les desigualtats laborals existents i la bretxa de gènere en el mercat laboral. Les dones accedeixen a feines de cura i serveis, que sovint no són tan valorades ni econòmicament ni socialment, mentre que els homes accedeixen a sectors més tècnics i industrials, amb condicions laborals més favorables. Així, les estructures laborals i educatives es retroalimenten per mantenir una divisió de gènere en les professions, amb una clara jerarquització que beneficia els homes i subestima les professions associades a les dones.

En el mercat laboral de Catalunya, la segregació es reflecteix clarament en les diferències salarials que experimenten homes i dones en diverses professions. Desigualtats que no només tenen a veure amb els rols de gènere tradicionals, sinó també amb la divisió de les professions per àrees, on les dones tendeixen a concentrar-se en sectors amb sous més baixos i els homes en àrees amb condicions laborals més favorables i salaris més alts.

En l'àmbit de la sanitat, professions com la d'infermera són clarament feminitzades. El sou mitjà d'una infermera a Espanya es troba entre 1.800 i 2.200 € al mes (CCOO, 2020), mentre que els metges, predominantment homes, tenen un sou més alt, amb un sou mitjà d'uns 3.000-4.000 € mensuals (UGT, 2023). La disparitat salarial mostra com la segregació de gènere no només afecta la distribució del personal per sectors, sinó també les condicions laborals i les oportunitats de millora econòmica.

La segregació, amb diferències salarials i de condicions laborals, es manté en sectors de l'FP predominantment masculins o feminitzats com la perruqueria, la mecànica, la informàtica i la imatge personal. El darrer és un sector que tradicionalment ha estat ocupat per dones, i l'FP en aquest camp és essencial per a l'accés al mercat laboral. Els sous

varien força segons l'experiència, però el sou mitjà d'una perruquera ronda els 1.100-1.400 € mensuals (CCOO, 2023). Malgrat que es tracta d'una professió de gran demanda, amb una alta càrrega de treball i una formació especialitzada, els salaris segueixen sent bastant baixos. Això reflecteix la devaluació social de les ocupacions que majoritàriament ocupen dones.

En mecànica, on la representació masculina és molt alta, l'FP permet accedir a sous molt més alts; el sou mitjà d'un mecànic de cotxes ronda els 1.500-2.000 € mensuals (UGT, 2023). Una diferència salarial significativa que s'explica per la demanda més gran, l'especialització de la tasca i la valoració social més alta. Això reflecteix desigualtats de gènere, ja que els homes, en ocupar majoritàriament aquest sector, es beneficien d'unes condicions laborals més favorables.

El mateix passa en el sector de la informàtica i la programació, tradicionalment dominat per homes, que té una alta demanda de professionals amb formació en FP. Els sous del sector són elevats, amb un salari mitjà que pot superar els 2.500 euros mensuals (CCOO, 2023). La diferència en els sous reflecteix no només la presència majoritària d'ho-

mes, sinó també el prestigi social i les perspectives laborals més positives associades a les professions tecnològiques. Tot i que cada vegada més dones s'incorporen a l'àmbit, la bretxa de gènere segueix sent molt important, amb una representació de dones molt inferior.

També són evidents les diferències salarials en el sector de la construcció, majoritàriament masculí. Els arquitectes tècnics, per exemple, guanyen entre 2.000 i 2.500 euros mensuals (CCOO, 2020), mentre que els peons de construcció, generalment homes, tenen un sou mitjà d'uns 1.500 euros mensuals (CCOO, 2020). La variació en els salaris reflecteix tant la naturalesa tècnica d'algunes tasques com la manca d'experiència o formació en altres.

Els exemples mostren com la segregació de gènere en l'FP continua en el mercat laboral de Catalunya. Mentre que les professions tecnològiques i de mecànica, on predominen els homes, tenen sous més alts, les professions com la perruqueria o l'estètica, on predominen les dones, mantenen sous molt més baixos, fet que reflecteix les desigualtats de gènere persistents. Així, la segregació per raó de gènere en els sectors d'FP perpetua les diferències salarials i laborals entre homes i dones.

Branques	Sous mitjans (€ anuals)	Exemples
Masculinitzades	20.000 - 29.000	Indústria i tecnologia
Indústria i tecnologia	22.000 - 25.000	Automoció, electricitat, fabricació mecànica
Informàtica i comunicacions	25.000 - 28.000	Desenvolupament d'aplicacions, ciberseguretat
Construcció i obra civil	22.000 - 25.000	Construcció d'obres, topografia
Transports i manteniment de vehicles	22.000 - 24.000	Mecànica de vehicles, electromecànica
Seguretat i emergències	20.000 - 22.000	Seguretat privada, protecció civil
Feminitzades	18.000 - 22.000	Sanitat, serveis socioculturals, imatge personal, hostaleria i turisme
Sanitat	20.000 - 22.000	Cures auxiliars d'infermeria, farmàcia
Serveis socioculturals i a la comunitat	18.500 - 22.000	Educació infantil, integració social
Imatge personal	18.000 - 21.000	Perruqueria, estètica
Hostaleria i turisme	18.000 - 20.000	Cuina, restauració
Administració i gestió	18.500 - 22.000	Gestió administrativa, finances
Mixtes	18.000 - 25.000	Arts, disseny i comunicació, agricultura, jardineria i medi ambient
Arts, disseny i comunicació	18.000 - 25.000	Disseny gràfic, fotografia
Agricultura, jardineria i medi ambient	18.000 - 22.000	Agricultura ecològica, gestió forestal

Els sous són aproximats i poden variar segons el tipus de contracte, l'experiència, la ubicació i la demanda de cada sector. Aquestes dades reflecteixen tendències generals en el mercat laboral a Catalunya.

Amb les dades a la mà, l'afirmació és rotunda: el model segregat per raó de gènere en la formació professional a Catalunya genera una bretxa de gènere profunda i persistent. La segregació, que separa les branques laborals en funció del gènere (masculinitzades i feminitzades), contribueix a mantenir desigualtats econòmiques i laborals entre homes i dones. Tant la segregació horitzontal com la vertical dificulten la igualtat d'oportunitats i contribueixen a una bretxa salarial i de poder que es perpetua a través del temps.

No obstant això, el problema no és exclusiu de l'FP, ja que els estereotips de gènere estan profundament arrelats a tota la societat i a les seves estructures. Aquests estereotips s'incorporen des de la infància a través de múltiples agents socialitzadors, com ara la família, els mitjans de comunicació, la publicitat i, per descomptat, l'educació, tant la formal com la no reglada. És per això que, des de l'àmbit de l'educació formal —que és el que ens ocupa—, és imprescindible començar a treballar des de la petita infància mitjançant un sistema educatiu plenament coeducador.

Però no n'hi ha prou amb això. Un currículum coeducador ha de ser part d'un projecte més ampli, que compti amb polítiques públiques que acompanyin el desplegament d'un model curricular basat en l'equitat i la igualtat efectiva. El sistema educatiu ha de disposar dels recursos humans i materials necessaris per implementar un enfocament coeducador de manera transversal i integral. Només així es podrà garantir una atenció de qualitat a tot l'alumnat, sense excepcions.

El canvi, però, no és possible sense un compromís ferm amb l'educació pública i de qualitat. Per assolir-lo, és imprescindible que el professorat compti amb una formació inicial en perspectiva de gènere, així com amb una formació continuada que l'ajudi a aplicar els coneixements a la pràctica diària. A més,

cal reduir les ràtios a les aules per poder atendre les necessitats individuals de cada infant i jove i, d'aquesta forma, garantir un aprenentatge significatiu. I, per descomptat, tot això ha d'anar acompanyat d'una remuneració digna per al professorat, que reconegui la tasca d'agent clau en la construcció social, democràtica i plural.

Amb tot, cal reforçar la idea que la coeducació no és només una qüestió pedagògica, sinó també política. Requereix un esforç col·lectiu, polítiques públiques compromeses, un sistema educatiu ben dotat i una societat conscient de la importància d'educar en igualtat des dels primers anys de vida. Només així podrem trencar amb els estereotips de gènere i avançar cap a una societat veritablement lliure i inclusiva.

Fonts

CCOO (2020). "Informe sobre bretxa salarial entre homes i dones". Disponible a: https://www.ccoo.cat/pdf_documents/2020/informe_bretxasalarial_22juliol2020.pdf

Generalitat de Catalunya (2025). "Estadística de l'ensenyament". Disponible a: <https://educacio.gencat.cat/ca/departament/estadistiques/estadistiques-ensenyament/>

Institut Català de les Dones (ICD). (2020). *Guia per a una educació no sexista*. Disponible en línia: <https://igualtat.gencat.cat>

Subirats, Marina (2018). *Coeducació, aprenentatge i llibertat*. Rosa Sensat.

UGT (2023). "Bretxa salarial". Disponible a: https://www.ugt.cat/wp-content/uploads/2023/02/Informe_Bretxa_Salarial_2023.pdf

UNESCO (2019). *Educació per a la igualtat de gènere: una eina per al canvi*. Disponible a: <https://unesdoc.unesco.org>



Grau bàsic o PFI? Un fals dilema

Per Melcior Arcarons

Consultor en FP i exdirector general d'FP del Departament d'Educació



Un indicador de qualitat dels sistemes educatius és la seva capacitat per oferir itineraris diversos que s'adaptin a les distintes situacions de l'alumnat. Només des del reconeixement de la diversitat de necessitats i aspiracions de l'alumnat, podem aportar solucions que ajudin a retenir al sistema educatiu l'alumnat que ha superat l'edat d'educació obligatòria i reduir progressivament la taxa d'abandonament escolar prematur. És important, doncs, identificar la funció que realitzen les propostes formatives adreçades a l'alumnat que, per les raons que sigui, presenta dificultats de progrés en l'ESO o que abandona sense haver obtingut el graduat.

En el sistema educatiu de Catalunya destaquen dues propostes adreçades a l'alumnat que necessita itineraris alternatius en la transició de l'educació obligatòria a la postobligatòria: els programes de formació i inserció (PFI) i els cicles de formació professional de grau bàsic (CFGB). Sovint les dues opcions s'han presentat com a redundants i incompatibles entre si, però no només són compatibles, sinó que convé preservar-ne la coexistència i ajustar el volum d'oferta perquè puguin realitzar la seva comesa d'acord amb les necessitats de cada territori.

L'origen de totes dues propostes formatives es troba en els remeis que les consecutives reformes educatives han previst per a l'alumnat que presenta dificultats de progrés a l'ESO. Simplificant molt, els governs d'esquerres han preferit donar-hi resposta amb diversificacions curriculars dins l'ESO, en comptes de derivar alumnes cap a itineraris alternatius, que s'han reservat per a la fase postobligatòria: els programes de garantia social, establerts en la LOGSE, la llei impulsada pel govern de Felipe González, o els programes de qualificació professional inicial (PQPI), previstos en la LOE, promoguda del govern Zapatero. En canvi, els governs conservadors han optat per itineraris alternatius a l'ESO a partir dels 14 i 15 anys: els programes d'iniciació professional, previstos en la LOCE, la llei promoguda pel govern Aznar, o els cicles d'FP bàsica, establerts en la LOMCE, més coneguda com a llei Wert, promoguda pel govern Rajoy.

Les solucions plantejades pels conservadors s'han qualificat de segregadores, perquè aparten de l'ESO l'alumnat amb més dificultats. Per la seva part, la dreta ha criticat les solucions dels socialistes amb l'argument que la permanència forçosa a l'ESO és contraproduent. Finalment, el govern Sánchez ha optat per una fórmula conciliadora. En comptes de suprimir l'FP bàsica, la LOMLOE l'ha transformat en els cicles de grau bàsic. No és només un canvi de nom. Els cicles de grau bàsic ja no requereixen la superació d'una prova externa per proporcionar el graduat en ESO. Així, els cicles de grau bàsic són un itinerari alternatiu a l'ESO, però en condueixen directament al graduat. Per tant, estan exempts de connotacions discriminatòries.

A partir de la LOMLOE, les objeccions que a Catalunya havien bloquejat l'expansió de l'oferta d'aquests cicles han tendit a desaparèixer. El nombre d'instituts que els imparteix no para de créixer. El curs 2020-21 els impartien 24 instituts; el 2021-22 ja eren 31; el 2024-25 ja en són 51, i per al 2025-26 estan programats almenys en 72 instituts. Els CFGB consten de tres àmbits: comunicació i ciències socials, ciències aplicades i professional, que inclou els mòduls professionals necessaris per obtenir un certificat professional de grau C. S'hi inclou també un projecte intermodular d'aprenentatge col·laboratiu, que permet la integració de les competències assolides al llarg del cicle. La superació dels tres àmbits i el projecte condueix a l'obtenció de dos títols: el graduat en ESO i, a més, el títol de tècnic bàsic en l'especialitat corresponent.

Els PFI són una especificitat de Catalunya. Van néixer el 2014 com una reacció política a l'FP bàsica que, tal com estava configurada en la llei Wert, no conduïa directament a l'obtenció del graduat en ESO perquè exigia la prèvia superació d'una revàlida. Des del punt de vista curricular, els PFI són una proposta formativa postobligatòria que combina mòduls de contingut professional manllevats dels cicles d'FP de grau bàsic (per tant, oficialment certificables en el marc del sistema estatal d'FP) amb altres mòduls educatius dissenyats específicament per a l'adquisició de competències bàsiques i per a l'orientació educativa i professional de l'alumnat. Inclouen tutoria i pràctiques en empresa i es destinen a joves de 16 a 21 que no disposen del graduat en ESO. El PFI no proporciona el graduat en ESO ni cap títol, però permet la promoció als CFGM sense necessitat de superar cap prova d'accés.

La diferència essencial entre els PFI i els CFGB és que els primers tenen caràcter postobligatori, mentre que els segons són un itinerari educatiu alternatiu dins de la franja obligatòria, al que s'hi pot accedir abans dels 16 anys. És compatible la coexistència de les dues accions formatives? Alguns suposen que si s'amplia prou l'oferta de CFGB ja no hi haurà necessitat de mantenir l'oferta de PFI. Tot i que no podem saber quin impacte concret tindrà la implantació generalitzada dels CFGB en les taxes de graduació en ESO, hi ha motius per suposar dues coses:

a) que els percentatges de graduació milloraran.

b) però a mitjà termini, continuarà l'abandonament d'estudis a l'ESO (o CFGB) amb 16 o més anys i sense haver-se graduat. Els PFI seguiran tenint utilitat.

De fet, l'estadística dels resultats de l'avaluació als cursos d'ESO² indica que la porció d'alumnat que experimenta dificultat de progrés és força àmplia i apareix des del 1r curs. L'alumnat que passa de curs sense aparent dificultat disminueix des del 80% fins al 70% entre 1r i 3r. Inversament, l'alumnat que presenta alguna dificultat augmenta fins a arribar al punt màxim a 3r, quan representa un 28% de l'alumnat avaluat. A 4t d'ESO, els resultats es decanten cap a la superació o la repetició, però cal tenir present que és possible la graduació amb ma-

2- Departament d'Educació i Formació Professional (2025). *Indicadors del sistema educatiu. Estadística*.



tèries no superades. En l'avaluació dels tres primers cursos d'ESO, l'alumnat que promociona amb matèries pendents és més nombrós que els repetidors, però el percentatge de repetidors tendeix a créixer al llarg de l'etapa. Tot i que la repetició hauria de ser excepcional, acaba afectant més d'un 4% a 3r i prop d'un 9% a 4t. Cal recordar que les normes d'avaluació a l'ESO permeten que alumnes amb una o dies matèries pendents passin de curs i també aquells que, tot i tenir-ne més, tinguin expectatives favorables de recuperació i es consideri que el pas de curs serà beneficiós per a la seva promoció acadèmica.

Que la dificultat més gran de rendiment es trobi a 2n i sobretot a 3r s'explica, en part, pel fet que hi trobem alumnes que han repetit en cursos anteriors i que, per haver superat l'edat d'escolarització obligatòria, ja no arriben a 4t d'ESO. L'asserció queda confirmada per l'estadística referida a la idoneïtat, que ens indica la porció d'alumnat matriculat en el curs adequat per edat. A 6è de primària un 5% de l'alumnat excedeix l'edat idònia (11 anys), a 3r d'ESO l'excedeix un 10% i a 4t d'ESO un 15%. Aquests indicadors han tendit a millorar amb el temps, però indiquen que continua havent-hi segments d'alumnat que no s'adapten prou als ritmes del sistema (o viceversa). També influeix força l'existència d'alumnat migrant amb trajectòries d'escolaritat discontinuada.

Taxa d'idoneïtat a l'ESO				
Curs	1r (12 anys)	2n (13 anys)	3r (14 anys)	4t (15 anys)
2022-2023	93,2	90,3	88,9	85,1
2021-2022	92,0	90,7	87,2	85,7
2020-2021	92,5	89,0	86,1	83,8

Font: Taxa d'idoneïtat per raó d'edat segons el nivell d'estudis, estadística (Departament d'Educació i Formació Professional).

Si comparem els resultats de l'avaluació amb les dades d'idoneïtat a 2n o 3r d'ESO, comprovarem que l'alumnat que presenta problemes de rendiment és una porció més àmplia que la de l'alumnat d'edats no idònies dels mateixos cursos. El 2021-22, a 2n d'ESO un 24% de l'alumnat presentava alguna dificultat de progrés, mentre que el d'edat no idònia sumava un 9,3%. A 3r, un 27,9% presentava alguna dificultat, mentre que un 12,8% no tenia l'edat idònia. La proporció d'alumnes amb dèficits de rendiment és més àmplia que la d'alumnes amb antecedents de repetició. Això confirma l'existència d'una tipologia diversa d'alumnat que pateix entrebancs, més o menys severs, per assolir les competències previstes. El desplegament dels CFGB no elimina la necessitat de disposar de propostes per als alumnes que en arribar als 16 anys no tenen expectativa de graduació. Ens caldrà distingir entre els alumnes que a 2n o 3r d'ESO presenten major probabilitat d'assolir les competències bàsiques seguint un itinerari de tipus professional de dos anys de durada (els CFGB), dels que, amb independència del curs d'ESO a què hagin arribat, tenen millor pronòstic amb una iniciació professional d'un sol any de durada i desvinculada del graduat en ESO (PFI). No és versemblant que tots els alumnes amb dificultat acceptaran incorporar-se al grau bàsic, entre d'altres perquè la proporció de temps que s'hi destina a les competències bàsiques els pot resultar dissuasiva. Tampoc és versemblant que tots els que ingressin al grau bàsic arribaran a graduar-se.

És l'equip docent de l'ESO qui ha de decidir i prescriure, mitjançant el consell orientador, l'opció més adequada en cada cas. Però les alternatives disponibles al territori condicionen i limiten aquesta decisió. Per això és important promoure la diversitat dels recursos disponibles per atendre la variada tipologia d'alumnat amb dificultats per assolir el grau de rendiment requerit. Avui, les opcions disponibles per derivar alumnat cap a PFI o cap a CFGB són força desiguals:

Comparació CFPB i PFI (Catalunya 2023-24 i 2024-25)		
	PFI	CFGB
Perfils professionals desplegats	54	13
Alumnat matriculat	8.129	1.230
% alumnat en centres públics	76%	100%
% alumnat en centres privats	24%	0%
Nombre de centres	269	51
% centres públics	76%	100%
% centres concertats	10%	0%
% centres privats no concertats	14%	0%
Municipis amb oferta	130	43

Els PFI disposen de més volum de places i major implantació territorial que el grau bàsic. El 2023-24 comptaven amb més de 8.000 matrícules, mentre el grau bàsic només en tenia 1.230 entre el 1r i el 2n curs. La prevalença dels PFI no s'explica únicament per la tardança en la implantació del grau bàsic. La raó principal és que els PFI han donat continuïtat a l'oferta dels PQPI (LOE), que alhora havien continuat l'oferta dels PGS (LOGSE). Són, doncs, els receptors d'un llegat d'experiències acumulat durant dues dècades al qual hi ha contribuït l'administració local, que a través dels programes de transició al treball (PTT) col·labora amb el Departament per estendre territorialment una oferta de PFI de qualitat. Els PTT representen la meitat llarga de l'oferta de PFI públics. També hi han contribuït les entitats privades d'iniciativa social, que atenen prop del 24% de l'alumnat de PFI, gràcies en part a la subvenció que el Departament convoca anualment. Avui Catalunya compta amb un extens dispositiu que acumula expertesa i estrets vincles entre centres, administracions i empreses. Seria un error menystenir-lo i malbaratar-lo, encisats per la novetat del grau bàsic.

Algunes recomanacions finals:

1. Cal preservar la possibilitat d'accedir des de PFI als CFGM tan directament com sigui possible. Per a això ja és suficient la via d'exempció de les proves, anunciada a la recent Resolució EDF/1323/2025, de 8 d'abril, que a partir del curs vinent suprimeix l'equivalència de la superació del PFI a la superació del curs d'accés al grau mitjà, però estableix l'exempció total de les proves d'accés als cicles d'FP de grau mitjà, per la qual cosa no es requerirà fer la inscripció a les proves d'accés.

2. Convé que el màxim nombre possible de PFI continguin els mòduls professionals necessaris per completar un grau C complet de nivell 1 per poder obtenir el certificat professional corresponent. Això permetrà accedir als graus C de nivell 2, sens perjudici que es mantingui l'accés directe als CFGM.

3. Convindria reduir a 15 la ràtio dels PFI i considerar que l'acció formativa ha complert plenament els objectius si finalitza un mínim de 12 alumnes. Per als CFGB es pot mantenir la ràtio en 20 alumnes sempre que en determinats mòduls es contempli el desdoblament en funció del perfil professional i els riscos que comporti.

4. Els CFGB no han d'emprar-se com un recurs per a l'alumnat de conducta disruptiva. Existeixen altres recursos per a aquest supòsit. Cal evitar l'estigmatització del grau bàsic associant-lo al mal rendiment per mala conducta.

5. No es pot fer recaure exclusivament sobre els centres públics tota la responsabilitat d'atendre l'alumnat de grau bàsic. Hi ha centres i entitats d'iniciativa social que reclamen aquests cicles, bé perquè aposten per actuar com a centres de noves oportunitats, bé perquè els és un instrument útil per atendre les necessitats de l'entorn. Convé aprofitar-ho.

6. Cal preservar i incrementar la col·laboració de l'administració local amb els PFI en modalitat PTT. La participació de l'administració local constitueix un predictor de qualitat, ja que els PTT tenen una taxa de superació superior a la mitjana.

En conclusió, ens convé preservar tots els recursos útils per reconduir l'alumnat que presenta dificultats de progrés en l'ESO cap a trajectòries personals i professionals d'èxit, eludint l'abandonament escolar prematur.



Universalitzar l'educació superior: la formació professional i la universitat

Per Josep Ferrer Llop

Enginyer industrial, catedràtic de matemàtica aplicada i exrector de la UPC

La LOSU no ha abordat un dels principals reptes de la universitat catalana i del sistema educatiu en general: universalitzar l'educació superior des d'una visió global FP/universitat.

El sistema universitari català: un model d'èxit

D'entrada, el sistema universitari català ha aconseguit transformar en poques dècades una institució elitista, autoritària i acientífica en una universitat de masses, democràtica, territorialitzada i equiparable a l'entorn europeu pel que fa a nivell acadèmic i mètodes de gestió. Ho corroboren, per exemple, els darrers informes sobre rendiment docent, ocupabilitat laboral i producció científica.

L'extraordinària transformació, a més, s'ha fet amb pressupostos escassos. Les anàlisis comparatives entre les principals universitats europees mostren una palesa correspondència entre dotacions i producció, però també que les universitats catalanes (no pas la resta d'estats) se situen clarament per sobre de la línia de regressió, de manera que assoleixen resultats equiparables a universitats amb més del doble de recursos.

A aquesta singularitat respecte a la resta de l'estat cal afegir la planificació i coordinació interuniversitària, que fa que puguem parlar d'un sistema universitari català. De fet, inserit en un més ampli sistema científico-tècnic si hi afegim els centres de recerca i de transferència.



El compromís social

La primera fase de la transformació va ser aconseguir una governança participativa, amb un sistema col·lectiu de presa de decisions i d'elecció de càrrecs unipersonals. Conquesta que va caldre defensar front l'ofensiva internacional del Banc Mundial al tombant de segle (secundada aquí per Cercle d'Empresaris i altres) que pretenia una governança jeràrquica i externalitzada, al servei exclusiu de les exigències dels mercats.

Una segona fase va ser la solvència acadèmica, especialment centrada en la promoció de la recerca (amb èxit destacable, però també amb distorsions encara pendents de corregir), així com en l'eficiència de la gestió. En particular, el sistema universitari català va ser pioner en l'avaluació i acreditació de la qualitat.

Podem assenyalar una tercera fase en la qual la referida resistència contra la privatització de la governança va generalitzar-se a un moviment contra la mercantilització i finalment per la recuperació del compromís social que havia caracteritzat les lluites universitàries de finals del franquisme. És aquí on cal situar bona part dels reptes actuals de la universitat.



Universalitzar l'educació superior

El sistema universitari català, doncs, té la capacitat i el deure d'abordar nous reptes socials. D'una banda, els derivats de la societat del coneixement i de les innovacions tecnològiques, que obliguen a eixamplar la formació de la ciutadania. De fet, és donar continuïtat al procés iniciat fa un segle amb l'alfabetització universal, que progressivament ha fet arribar l'educació a àmbits i edats cada cop més amplis.

D'una altra, combatre les creixents desigualtats socials, recuperant el paper d'ascensor social que la universitat, i el sistema educatiu en general, han exercit en diverses èpoques i circumstàncies. En particular, el va exercir de forma notable a finals del franquisme i en la transició, mentre que a hores d'ara es nega segons els indicadors de procedència de l'estudiantat universitari.

En definitiva, el sistema universitari català ha d'abordar un nou canvi qualitatiu en la seva progressió per tal de generalitzar l'educació superior i en particular els graus universitaris, fins a arribar a la major part de la cohort juvenil i fins i tot als professionals en exercici que desitgin reciclar-se. Naturalment, això requereix accions externes, com ara recursos i legislacions. Però també accions que depenen essencialment de les universitats mateixes.

Col·laboració FP/universitat

El salt qualitatiu en el nombre d'estudiants de grau només serà possible si es facilita i organitza l'accés des de l'FP superior. El sistema actual de passarel·les i convalidacions té moltes limitacions i una casuística complicada, derivada de voler encaixar titulacions dissenyades separatament des de l'FP i des de la universitat.

No és recomanable que la universitat assumeixi titulacions d'FP superior, ja que no correspon a la seva estructura, ni al perfil del seu professorat. És denunciable que aquesta maniobra respongui només a la necessitat d'augmentar la població estudiantil i, per tant, la plantilla docent de la universitat en qüestió. Ben al contrari, cal impulsar una visió global de l'educació superior, que contempli l'FP i la universitat de forma coordinada i connectada, molt lluny de l'aïllament actual, tant polític com acadèmic. I més lluny encara de tota forma de competència per atreure estudiantat.



Una possible solució seria la proposada el 2019 per l'associació Laude (que aplega la major part d'exrectors/es de les universitats catalanes) consistent a dissenyar conjuntament el que s'anomenarien "graus 2+2": 2 anys en un institut d'FP, amb una titulació d'FP superior i 2 altres a la universitat, amb un grau anàleg als ordinaris de 3 anys. La proposta va tenir una magnífica acollida per part de tots els actors implicats, fins a concretar-se una dotzena d'exemples per part de diverses universitats i instituts d'FP i crear-se grups de treball per detallar-los. Malauradament, la pandèmia va interrompre les tasques i posteriorment el Ministeri va implantar fortes limitacions per als graus de 3 anys, que obliguen a reformular la proposta.

En qualsevol cas, una via d'aquesta mena permetria augmentar notablement el nombre de graduats. Més encara, probablement resultaria atractiva per a una part important de l'estudiantat que actualment opta per la via directa a la universitat, corregint així el desequilibri actual entre FP i universitat. En efecte, d'una banda, milloraria la imatge social de l'FP, en mostrar-la directament vinculada a prosseguir estudis universitaris. D'una altra, bona part de l'estudiantat valoraria l'opció d'obtenir una primera titulació en 2 anys. De retruc es reduiria el fracàs en els primers cursos universitaris i la frustració dels afectats, que veuen aleshores l'FP com una mena de repesca amb expectatives disminuïdes de manera que l'aborden amb poca convicció.

Reestructurar la universitat

Tanmateix, les actuals estructures de la universitat no són adequades per acollir quantitats importants d'estudiantat procedent d'FP, ni tan sols si això suposés una disminució significativa dels que accedeixen per la via directa actual. No ens referim només als problemes logístics evidents, sinó sobretot als conceptuals: un perfil d'estudiantat ben diferent de l'actual, tant per la formació prèvia, com pels seus objectius, probablement més pròxims a les aplicacions professionals que a la progressió acadèmica cap a màsters i doctorats. En particular, requereix un enfocament diferent dels plans d'estudi i dels mètodes docents.

Consegüentment, caldria un nou perfil de professorat, que conegués la formació prèvia de l'estudiant i s'adaptés a les seves aspiracions i possibilitats. En particular, amb requisits majors pel que fa a la dedicació docent i als coneixements professionals, i amb una recerca més enfocada al seguiment i difusió dels avenços científics i tecnològics.

La coexistència de perfils tan diferents obligaria a repensar l'estructura i el funcionament de la universitat: organització interna, formes de participació i de presa de decisions, mètodes de selecció...

Un doble model d'universitat

Probablement, la millor manera d'afrontar aquests canvis sigui implantar un doble model d'universitat, com a la major part de països europeus: una universitat "acadèmica", similar a l'actual, fortament basada en la recerca i amb un pes molt important dels màsters i doctorats i una universitat "professionalitzadora", on només s'impartirien graus, amb especial atenció a la docència i les pràctiques i amb una intensa vinculació amb l'FP.

Als arguments qualitatius i estructurals abans referits, cal afegir que seria impossible finançar la generalització dels graus universitaris dins un model únic com l'actual. De fet, Laude també ha estudiat aquesta dualitat, que ha estat recollida pel Pacte Nacional per la Societat del Coneixement (PN@SC) com horitzó per al sistema universitari català, del tot assumit per la Generalitat. Per contra, en la tramitació parlamentària de la LOSU varen ser rebutjades les esmenes que apuntaven explícitament en aquesta direcció, però encara hi ha espai per avançar.

Campus universitaris territorials

Una possibilitat en aquest sentit seria la configuració de nous campus universitaris amb característiques similars a les universitats "professionalitzadores" referides, és a dir, dedicats a la impartició de graus (preferentment professionalitzadors) i connectats amb l'FP. Les activitats de graus vocacionals, màsters, doctorat i recerca puntera correspondrien a les universitats actuals. Igualment, podrien jugar un paper important en la transferència del coneixement, com ara nexes entre els agents locals que demanden innovació i els grups de recerca universitaris que poden atendre'ls.

Una derivada addicional seria la de reequilibri territorial, ja que aquests nous campus podrien ubicar-se en moltes ciutats mitjanes del nostre país. De fet, l'actual campus de Mataró i el futur de Martorell en podrien ser experiències pilot. El debat, doncs, no se circumscriu a l'àmbit universitari, sinó que afecta també la política econòmica, municipal...



El neoliberalisme a la formació superior

Per Rosa Cañadell

Psicòloga, va ser docent d'FP, directora d'un centre de secundària i portaveu d'USTEC·STEs entre 2006 i 2013. Actualment és jubilada i una de les fundadores del Seminari Ítaca d'Educació Crítica



Per entendre el que està passant al sistema educatiu cal analitzar com el neoliberalisme ha colonitzat l'educació. El neoliberalisme i els seus promotors, els bancs, les multinacionals i el món financer han usurpat l'educació.

El neoliberalisme no és només un sistema econòmic, basat en l'acumulació de més capital cada vegada en menys mans, amb l'augment de la pobresa i la desigualtat que això comporta, sinó també, com explica Christian Laval, “una remodelació de la subjectivitat que obliga cada persona a viure en un univers de competició generalitzada, transformant fins i tot la mateixa persona, pressionant perquè es comporti com una empresa, un emprenedor de si mateix”³. Per això és imprescindible l'educació.

Des de finals dels anys 90 la política educativa internacional s'ha redefinit en virtut de les necessitats del capitalisme en la seva versió neoliberal. L'educació en aquest sistema s'utilitza com a eina per formar individus d'acord amb les demandes del mercat laboral. Això es tradueix en la mercantilització de l'educació i en la determinació del seu contingut d'acord amb les normes del mercat. El ràpid augment del nombre d'escoles privades és una conseqüència inevitable del procés de comercialització de l'educació. D'altra banda, les institucions educatives busquen preparar els i les professionals del futur proporcionant a l'alumnat les habilitats i coneixements que el capitalisme necessita.

3- Laval, Christian i Dardot, Pierre (2013). *La nueva razón del mundo. Ensayo sobre la sociedad neoliberal*. Gedisa.

L'educació, així entesa, passa a estar al servei de l'economia en el seu doble vessant: d'una banda, "s'adapta" a les necessitats de les empreses i del món laboral i, de l'altra, ha de ser "rendible", privatitzada, per ser susceptible de negoci. Evidentment, també s'ha modificat el sistema de formació professional tant amb l'augment de la privatització com amb la modificació dels continguts.

Privatització

La privatització és un dels elements imprescindibles per a poder fer negoci amb l'educació. L'objectiu és doble: disminuir el pressupost públic i obrir el mercat educatiu. En l'FP, no només s'ha consolidat la doble xarxa: centres públics, gestionats públicament, i centres privats concertats, subvencionats amb diners públics, sinó que han augmentat exponencialment els centres privats no concertats.

Així, en els últims deu anys, l'FP en centres privats ha augmentat un 467% a tot l'Estat, i a Catalunya l'augment ha sigut dels més espectaculars: un 845% del 2003 al 2023⁴. En canvi, els centres públics han crescut només un 31% i els centres privats concertats un 23%. A Catalunya també s'han instal·lat macrocentres privats d'FP com l'Universae, l'institut d'FP més gran del món, amb 13.000 m2 a Sant Joan Despí⁵.

Aquesta creixent privatització té dues cares: les diferents especialitats i el sistema d'aprenentatge. Les especialitats que impliquen menys infraestructura (tallers, laboratoris, etc.) són les que ofereixen més centres privats i concertats, mentre que les que requereixen més infraestructura estan majoritàriament en els centres públics; una manera clara d'afavorir els negocis privats. Per exemple, el cicle de sistemes microinformàtics i xarxes s'imparteix en només 6 centres públics a Barcelona i en 18 centres privats i privats-concertats i el cicle d'administració i finances

en només 6 públics, 13 privats i 16 privats-concertats. I, al revés, el cicle d'instal·lacions elèctriques i automàtiques només l'ofereixen centres públics⁶.

L'altra cara de la privatització són els centres que ofereixen educació virtual que, com tothom sap, necessita menys recursos i menys professorat, essent Catalunya la comunitat pionera: més de la meitat de la matrícula a distància privada de l'Estat es concentra aquí. Dels gairebé 84.000 estudiants en entitats privades a Catalunya, uns 66.000 són d'educació a distància, una modalitat altament sol·licitada en l'FP superior.

L'escassetat de recursos públics davant l'augment de la demanda ha fomentat que l'educació es converteixi en un gran negoci privat en lloc d'un servei públic essencial i accessible per a tothom. A Catalunya, durant el curs 2022-23, 17 titulacions de GS i 8 de GM tenien l'exclusivitat en línia en centres privats. La família professional amb més oferta privada en línia és la sanitària: 7 titulacions de GS tenen oferta exclusiva privada a distància, amb 23.000 matrícules, davant les 300 en el centre públic català IOC⁷.

A més a més, s'està fent formació en línia en oficis eminentment pràctics, sense les eines necessàries, ni instrumental sanitari, ni eines de taller, ni tampoc la interacció social que implica la formació presencial. Tot plegat dificulta la inserció laboral dels estudiants d'aquesta modalitat, tal com demostren les dades. Una altra qüestió és que no hi ha una informació clara del preu de les matrícules dels diferents cicles, ni tampoc del procés d'homologació i verificació de les titulacions, la qual cosa obre les portes a possibles fraus⁶.

Finalment, com és normal en tota privatització, augmenta la segregació social, ja que els preus dels centres privats no els pot pagar tothom.



4- Caixabank i Dualiza (2024). "Radiografía de los centros de FP en España". Disponible a: <https://www.caixabankdualiza.es/wp-content/uploads/2025/09/fp-analisis-n34-document.pdf>

5- (2024) "Universae estrena un nuevo campus en Sant Joan Despí" *La Vanguardia*. Disponible a: <https://www.lavanguardia.com/local/baix-llobregat/20240118/9500121/universae-estrena-nuevo-campus-sant-joan-despi.html>

6- COS Educació (2025). "La nova formació professional dissenyada d'esquitllentes a la classe treballadora". *L'accent*. Disponible a: <https://laccent.cat/2025-04-15-nova-fp/>

7- Plaza, Rodrigo (2025). "Análisis de situación de la FP online: una década de crecimiento de la oferta privada". *Diario de la educación*. Disponible a: <https://eldiariodelaeducacion.com/2025/01/10/analisis-de-situacion-de-la-fp-online-una-decada-de->



Continguts

Però no es tracta només de privatitzar, el model neoliberal necessita, a més, controlar allò que s'ensenya a les escoles, i posar el currículum, la metodologia i els valors, al servei de les necessitats del món financer i empresarial. La ideologia i els valors del sistema es transmeten als individus a través de l'educació. A l'FP això es concreta en dues qüestions: el currículum i la modalitat de formació dual.

Pel que fa al currículum, el que es fa més patent és que, al llarg dels anys, han desaparegut tots els continguts que no són estrictament tècnics, lligats a una professió en concret. Abans de la LOGSE, i fins a la seva total implantació a finals del segle XX, a l'FP, que durava 5 anys (3 d'FP1 i 2 d'FP2), a més de les matèries tècniques, teoria i pràctica, s'impartia formació humanística, llengua i literatura, ètica, física i química, anglès i matemàtiques. La nova estructuració dels cicles formatius va abandonar les dues primeres, matèries que servien per ampliar la cultura i els coneixements no tècnics de l'alumnat. Fet especialment greu si tenim en compte que l'alumnat que accedeix als cicles només ha cursat ESO, i moltes vegades amb mancances quant a coneixements. Això implica que molt d'aquest alumnat no tindrà més oportunitats d'adquirir una cultura general àmplia i uns coneixements que li permetin entendre el món en què viu i defensar els seus drets socials i laborals.

Allunyar als alumnes de l'accés al coneixement implica tenir ciutadans sense capacitat crítica, la qual cosa els converteix en ciutadans dòcils i fàcils de manipular. I els més perjudicats són precisament els que més ho necessiten, els més desfavorits socialment, perquè se'ls estafa els continguts culturals que els permetrien comprendre les causes, polítiques i econòmiques, que els han portat a la seva situació⁸. L'educació, encara que sigui professionalitzadora, no pot ser una mera fàbrica de joves precaris, submisos i incultes, i això és precisament el que està intentant la deriva neoliberal a l'educació.

Pel que fa a la formació dual, des de fa anys que es parla de la conveniència de reformar l'FP i anar cap a la modalitat dual. Si bé la idea ha trobat oposició i no ha estat desplegada totalment, sí que des del curs 2013-14, s'ha fet un esforç promogut pel Fons Social Europeu per implantar-la. Des de llavors, s'han signat acords amb les cambres de comerç i amb les empreses, s'ha fet formació de tutors, els bancs han fet estudis juntament amb els lobbies empresarials, els governs de torn han fet propaganda i el nombre d'alumnes que han passat per l'FP dual ha anat augmentant progressivament⁹.

L'FP dual es caracteritza per l'ampliació de les hores de pràctiques a les empreses i la disminució de les hores en els centres educatius. Així, en un cicle formatiu de 2.000 hores, el nombre d'hores totals d'estada a l'empresa, rebent formació teòricopràctica, es troba al voltant de les 970 hores, prop d'un 50% de les hores totals. A Catalunya les primeres 100 hores no són remunerades i no hi ha contracte laboral ni cotització a la seguretat social. Després, l'empresa pot fer a l'alumne un contracte de formació d'un any mínim, i pagar-li com a mínim l'SMI, com estipula la llei. En aquest cas, l'estat li bonifica les quotes a la seguretat social.

Aquest tipus de formació no només redueix la plantilla docent sinó que també es redueix la qualitat de la formació per a l'alumne, ja que atorga a les empreses el reconeixement acadèmic dels aprenentatges que s'imparteixen en el centre de treball on es fan les pràctiques. Així l'empresa forma part

8- Cañadell, Rosa, Corominas, Albert i Hirtt, Nico (2020): *El menosprecio del conocimiento*. Icaria.

9- COS Educació (2020). "L'FP-Dual: oportunitats laborals i formatives en el context d'extrema precarietat." *L'accent*. Disponible a: <https://laccent.cat/24535-2/>



activa en el procés de formació dels alumnes, i és la que dissenya els currículums adaptats a les seves necessitats. Això suposa un empobriment de la formació, la dificultat de treballar en empreses diferents, encara que siguin del mateix ram, i, finalment dificultarà la continuïtat dels estudis cap a graus superiors i universitaris. D'altra banda, acaba essent treball semigratuït per a les empreses. La totalitat de les hores de pràctiques a les empreses haurien de ser amb un contracte laboral i remunerades segons conveni sense excepcions.

Conclusions

Si volem revertir la situació cal tornar a conquerir el dret a una educació que faci possible l'equitat social i una formació humana, tècnica i professional per a tots els futurs ciutadans i ciutadanes. Es tracta de recuperar uns pressupostos que facin possible un bon funcionament dels centres públics i unes condicions dignes per al treball docent, així com la revalorització de l'educació pública per damunt la privada. És imprescindible augmentar exponencialment l'oferta pública en totes les especialitats i la desaparició progressiva dels concerts educatius i dels centres privats, per la segregació que comporten.

És fonamental situar la reivindicació d'un determinat model d'educació pública dins de les reivindicacions més globals. Cal deixar ben clar que no es tracta solament de la defensa de més recursos, sinó també de la defensa d'un model d'educació que s'allunyi del paradigma neoliberal. No n'hi ha prou amb guanyar la batalla dels recursos, és necessari també guanyar la batalla de les idees.

En els moments actuals, de guerres, desigualtats extremes, crisi econòmica i climàtica i augment de l'extrema dreta, el racisme i el masclisme, és més important que mai construir una educació que pugui donar una formació integral, acadèmica, tècnica i ètica, que promocióni la cooperació i la solidaritat, el gust per l'estudi i la cultura, i la capacitat d'analitzar críticament els fenòmens socials i actuar en benefici de l'equitat, la no discriminació, la no-violència, el respecte a totes les cultures i la preocupació pel medi ambient.

Finalment, és evident que cal millorar la formació professional, però qualsevol canvi educatiu hauria de tenir com a objectiu buscar les pràctiques que millor ajudin a preparar persones lliures i cultes, crítiques i solidàries i no pas professionals productius o emprenedors competitius. L'educació no pot ser una mera fàbrica de joves precaris, submisos i incultes.

El català i l'aranès, un dret inqüestionable a la formació professional

Per Rosa Berrio

Professora de secundària i membre de la secretaria per la llengua i del grup nacional d'FP d'USTEC·STEs (IAC)



El decret 91/2024, de 14 de maig, del règim lingüístic del sistema educatiu no universitari determina que els ensenyaments de formació professional i de règim especial, llevat de l'ensenyament d'idiomes, han de perfeccionar el domini oral i escrit en català i en castellà, i en aranès a l'Aran, adquirit durant l'etapa obligatòria, i assegurar-ne la competència plena en l'àmbit professional vinculat. També que l'alumnat dels ensenyaments postobligatoris no universitaris ha d'assolir el coneixement i la competència oral i escrita en aquestes llengües d'acord amb els objectius d'aprenentatge propis de l'etapa.

Tanmateix, el decret acaba vinculant el perfeccionament lingüístic a l'autonomia de cada centre per especificar com assolir els objectius en el projecte lingüístic, que ha de preveure les adaptacions curriculars necessàries. Així mateix, el centre s'ha de coordinar amb les empreses que regulen les pràctiques i l'aprenentatge de l'alumnat a l'empresa, a través de la signatura de convenis i acords, per garantir l'aplicació del projecte lingüístic.

El fet que cada centre tingui el seu propi projecte lingüístic adaptat a la realitat sociolingüística implica, de facto, assumir que els drets lingüístics de l'alumnat d'FP, amb relació al català i l'aranès,

poden ser vulnerats segons el centre on estudiïn. Així, el perfeccionament del domini oral i escrit en la nostra llengua i la competència plena en l'àmbit professional vinculat varia segons el projecte lingüístic de centre. Per tant, la situació pot ser diferent entre centres, en alguns l'alumnat adquirirà les competències lingüístiques amb facilitat, mentre en d'altres serà tot el contrari. Davant aquesta situació s'ha d'exigir al Departament d'Educació i Formació Professional un projecte lingüístic únic per a tots els centres, que garanteixi el domini de la nostra llengua i la competència plena en l'àmbit professional.

A banda, també cal garantir que la llengua vehicular al centre, inclosos els espais de lleure i les estades a les empreses, sigui el català, i l'aranès a l'Aran. Aquesta demanda és més vigent que mai davant la situació de minorització i de substitució lingüística que el català i l'aranès pateixen a Catalunya per part del castellà, i l'anglès. Qualsevol altra opció que no sigui la prioritització del català i l'aranès a la formació professional i ocupacional serà insuficient.

Dit d'una altra manera, si no es garanteix que la llengua vehicular és el català, i l'aranès a l'Aran, els màxims responsables de l'FP a Catalunya, el Departament d'Educació i Formació Professional i l'Agència FPCAT, estan marginant la nostra llengua, vulnerant els drets lingüístics de l'alumnat i, alhora, perjudicant seriosament la inclusió social i laboral a Catalunya en el cas de persones que no tenen el català com a llengua de família.

Tant l'alumnat amb famílies que no són catalanoparlants, com el que no ha estudiat a Catalunya la formació obligatòria o el que ha abandonat de forma precoç els estudis obligatoris pot no haver adquirit en l'etapa obligatòria el domini oral i escrit del català i l'aranès.

Sigui com sigui, no ens podem permetre que l'alumnat de graus de formació professional A, B, C, D i E no consolidi el coneixement i la competència oral i escrita en català i aranès equiparable a un nivell superior. És un dret inalienable a tot l'alumnat de la formació professional.

El mòdul de català aporta o resta?

El curs 2024-25 es va implementar a determinades famílies professionals el català "professional". Un nou mòdul que només trobem als graus d'FP dels àmbits d'administració i gestió, comerç i màrqueting, hoteleria i turisme, sanitat i també al grau mitjà d'atenció a persones en situació de dependència i al grau superior d'educació infantil.

La justificació per impartir el mòdul exclusivament en aquests cicles és que són professionals que en un futur atendran persones o estaran de cara al públic. En el seu moment, la consellera Anna Simó en va defensar la necessitat davant la demanda recurrent des de fa anys dels sectors econòmics que necessiten professionals especialistes a atendre i tractar amb la ciutadania amb el vocabulari i lèxic especialitzat de l'àmbit que l'alumnat estudia.

Amb sinceritat, el nou mòdul més que sumar, resta.

La llengua vehicular a l'FP reglada i ocupacional ha de ser el català o l'aranès, i ha de ser l'eina habitual per transmetre els coneixements a l'aula teòrica, als tallers i, especialment a l'estada formativa de l'alumnat a l'empresa, per la qual s'hauria de vetllar. Això s'ha de garantir als 5 graus (A, B, C, D i E) del nou sistema de la nova llei d'FP. El fet de dissenyar un sistema basat en la progressió formativa i en l'obtenció d'una acreditació, certificació i titulació no pot menystenir en cap cas els drets lingüístics ni discriminar l'alumnat en funció del grau que estudia.

D'altra banda, cal considerar, perquè la lògica ho aconsella, que tots els àmbits de l'FP han d'incloure el vocabulari i lèxic especialitzat de l'àmbit que s'estudia, és a dir, l'alumnat, en acabar la formació del grau que sigui, ha de ser capaç de fer servir el vocabulari i lèxic en català/aranès propi dels estudis acreditats, certificats o titulats. Això afavoriria el coneixement lingüístic específic en la nostra llengua i evitaria la substitució de termes en català per altres llengües, especialment el castellà i l'anglès.





No menys important és posar de manifest la importància de garantir els drets lingüístics de tot l'alumnat. El mòdul de català no té cap sentit, i menys si es té en compte que la justificació és que uns sectors econòmics ho reclamaven feia temps. Totes les persones que implementin estudis dins l'FP han de tenir les mateixes oportunitats d'assolir unes competències lingüístiques sòlides.

A més, el català durant anys ha estat el vincle que ha cohesionat la nostra societat. Ara, no hauríem de desfer el camí amb relació a la inclusió de milers de persones gràcies, entre altres eines, a la nostra llengua.

De fet, plantejar la incorporació “a la carta” del mòdul de català només a determinats sectors professionals és excloure a un gruix molt important d'alumnat que no tindrà l'oportunitat d'aprendre el lèxic i el vocabulari específic dels estudis i, en paral·lel, determina menystenir la nostra llengua davant d'altres més fortes, afeblint-la. No podem oblidar que en el cas de la formació professional hi ha nul·la presència del català i urgeix revertir aquesta situació.

No es pot blanquejar la realitat del mòdul de 99 hores de català professional. La primera línia vermella és vincular-lo a “millorar l'ocupabilitat dels alumnes i a garantir els drets lingüístics dels usuaris”. Garantir els drets lingüístics dels usuaris està molt bé, però l'alumnat també són usuaris, i excepte

les famílies i cicles que tenen garantit el mòdul de català, no podem saber si el català, actualment, és l'eina habitual per transmetre els coneixements a l'aula teòrica, als tallers i durant l'estada formativa de l'alumnat a l'empresa. Res ho garanteix.

A més a més, l'ocupabilitat no pot ser l'eix central a la formació professional, ho ha de ser l'alumnat, és a dir, les persones, que han de tenir garantida tota una trajectòria formativa al llarg de la vida. El centre d'aquests estudis és la persona.

No podem deixar de reivindicar que l'FP ofereix una diversitat d'estudis a l'abast de totes les persones al llarg de la vida, sigui per reprendre els estudis abandonats o per millorar la carrera professional. Si realment es vol treballar per revertir la situació actual, cal garantir que la nostra llengua és l'eix central a l'FP, és a dir, és la llengua vehicular.

Ni un pas enrere, la formació professional en català!



La formació professional des d'una perspectiva internacional

Per Xavier Diez

Historiador, escriptor i membre de la secretaria política d'USTEC·STEs (IAC)

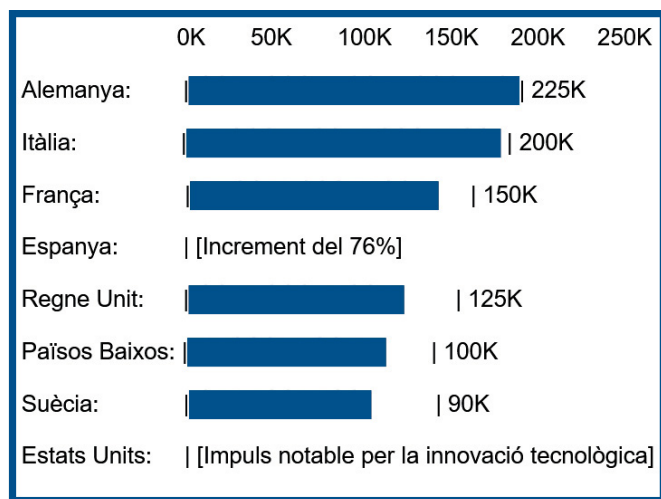


Malgrat que els grans debats educatius tendeixen a centrar-se en l'escola primària, en la secundària obligatòria i en el món universitari, arreu del món desenvolupat l'FP representa potser l'eix formatiu més estratègic i connectat amb el sistema productiu. A mesura que la indústria i els serveis s'han anat tecnificant i sofisticant les estructures empresarials, les habilitats requerides per endinsar-se en el mercat laboral també ho han fet. Això s'ha traduït en la formalització de diversos àmbits laborals i la creació de graus d'FP que s'imparteixen tant en l'educació pública reglada com en la privada o relacionada amb determinats sectors econòmics. En aquest sentit, arreu del món, i també al nostre país, els estudis d'FP han passat de ser una sortida alternativa i poc prestigiada del sistema acadèmic formal a esdevenir un itinerari educatiu cada vegada més central desitjat per àmplies capes de la població amb perfils i

expectatives diversos.

Diferents organismes internacionals, especialment l'OCDE que tendeix a supeditar les estructures educatives a les demandes de les empreses, han estat actors decisius en aquest procés. Ha estat clau associar les possibilitats de reducció de la desocupació a estendre, homogeneïtzar i dinamitzar els estudis d'FP per emmotllar-los a les necessitats canviants i sovint contradictòries d'unes empreses diverses i amb interessos no sempre coincidents. En qualsevol cas, resulta evident que cada vegada hi ha més demanda de perfils tècnics, i les autoritats educatives dissenyen i actualitzen en consonància els estudis professionals i els seus currículums.

Evolució de la demanda de perfils tècnics (nous especialistes TIC en els últims 10 anys):



Fonts: OCDE i Eurostat

Tipologies de formació professional

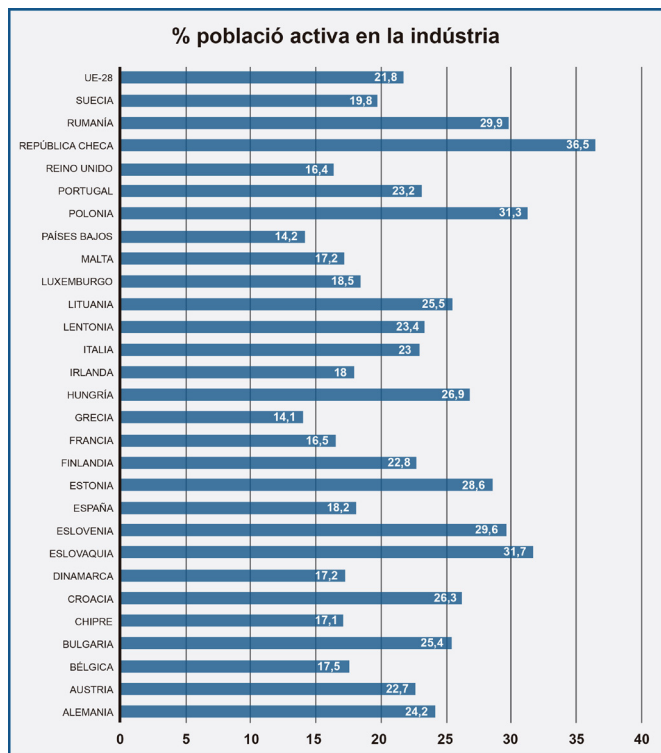
Les tipologies d'FP varien molt depenent de l'estat, segons les estructures productives i les traduccions educatives. En l'àmbit general, el que se'n diu la Mitteleuropa, l'Europa central, Alemanya, Àustria, Holanda i Suïssa, amb un pes molt important del sector industrial i les empreses grans i mitjanes, amb centenars i milers de treballadors, a l'economia i estructura manufacturera i, per tant, amb una important capacitat de gestió de recursos formatius, hi preval la formació dual, que combina la formació teòrica i pràctica al lloc de treball. Per contra, països mediterranis de tradició educativa centralitzada, com Itàlia, Espanya, França i els Països Catalans, tendeixen a models amb un pes important de classes teòriques, centres vinculats a la secundària (en la major part de casos, coexisteixen amb l'ESO o el batxillerat) i amb menor vinculació a les empreses. Això està canviant pel pes creixent i la influència que ha assumit Alemanya en les institucions europees, que empeny els ministeris d'educació a imitar el model dual (formació en empreses), malgrat que les estructures empresarials no sempre disposen de la dimensió de la Mitteleuropa. La formació dual en petites i mitjanes empreses, sense departaments empresarials dedicats a l'acollida i supervisió dels aprenents, no sempre disposa dels estàndards requerits.

Per contra, hi ha les societats anglosaxones. Als Estats Units, l'FP se sol impartir en institucions específiques (*vocational schools*) o en instituts tècnics pròxims o mitjanament adscrits a universitats

estatals públiques (*community college*). Sovint, aquests centres no estan vinculats directament als estudis reglats (la tradició nord-americana és d'una àmplia descentralització educativa, i l'estat federal pràcticament no hi té competències), les titulacions no sempre són reconegudes burocràticament (sovint el prestigi o desprestigi del centre és el principal aval en les contractacions empresarials) i massa sovint es tracta d'instituts, fundacions i escoles privades (amb un augment de l'educació telemàtica) que els estudiants han de pagar. Com passa a la universitat, això sovint implica endeutar-se per seguir estudis que no sempre són reglats d'acord amb els estàndards europeus.

El sistema professional i laboral nord-americà és àmpliament dinàmic i això fa que els estudis siguin relativament breus, altament especialitzats i que persones de totes les edats passin pels centres educatius per adquirir habilitats o possibilitar ascensos i canvis de feina, de manera que bona part dels clients de les institucions són treballadors adults que aposten per l'FP per potenciar oportunitats. En altres casos, com passa al sistema universitari, més enllà d'alguns centres especialment prestigiosos (i, per tant, cars), és habitual que empresaris, tant des de la filantropia com des de l'interès, financin parcialment les institucions, moltes de les quals poden ser de titularitat estatal, municipal o del districte, malgrat que els paràmetres organitzatius més aviat imiten les estructures de les empreses privades. En alguns casos, els centres s'ubiquen en campus universitaris, malgrat que no sempre hi tenen vincles formals.

Així com als països de l'Europa germànica els estudis d'FP disposen d'un important prestigi social i se centren especialment en el sector industrial, l'Europa mediterrània mira d'imitar el model alemany malgrat que la indústria representa un percentatge menor de la població ocupada i del pes en el PIB. En aquest sentit, hi trobem més mòduls professionals vinculats al sector terciari, serveis, comerç i activitats que no requereixen una formació tan tècnica, cosa que explica que sovint no gaudeixin de gran prestigi, especialment en serveis de baix valor afegit, vinculat per exemple al turisme o l'hostaleria, malgrat que hi ha una evolució positiva en els darrers anys. Pel que fa als Estats Units, Regne Unit o Austràlia, la formació professional està més vinculada a la mecànica, la salut o l'administració.



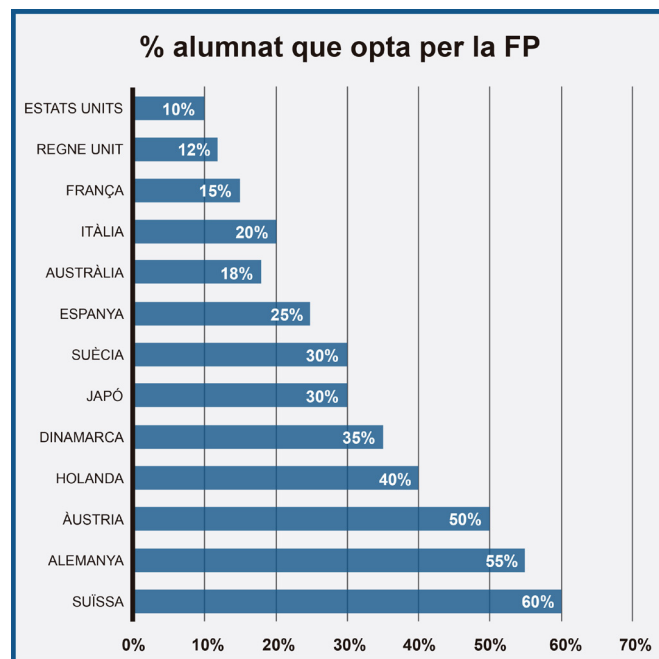
Font: Eurostat (2018)

Estructures, currículums, continguts i alumnat

Les diferències de naturalesa –i també de nivell de formalitat– es tradueixen en una desigual durada i estructura dels programes d'FP. Així com el sistema universitari sol ser força homogeni (sol durar entre 4 i 5 anys, amb format de grau + màster establert arran del Procés de Bolonya de 2008), en el cas de l'FP hi ha una diversitat molt més gran. A Europa, els programes d'FP oscil·len entre 2 i 4 anys i, normalment, com passa al sistema català, disposen d'un nivell mitjà i un de superior, més especialitzat, sovint de caràcter universitari o amb passarel·les amb les facultats. En el cas de la dual, la mitjana implica que almenys un 50% de les hores es cursen a l'empresa. Per contra, al món anglosaxó, infinitament més flexible, podem trobar des de cursos molt especialitzats d'uns pocs mesos, fins a dos anys de formació reglada, passant per MOOC, centres d'autoaprenentatge o cursos col·laboratius entre empreses i centres educatius sovint d'una gran especificitat.

Pel que fa a currículums i ofertes, la tendència és que els sectors empresarials guanyen influència en l'elaboració de programes i orientacions, especialment per part d'indústries estratègiques. A tall d'exemple, en ciutats com Stuttgart (seu de Mer-

cedes) o Wolfsburg (seu de Volkswagen) hi ha una oferta molt gran en el camp de l'automoció, i la tradició de la indústria òptica a Jena fa que la ciutat de l'Alemanya Oriental disposi de centres de recerca i formació de referència. Això explica les dificultats de l'FP en països que van experimentar una desindustrialització accelerada, fruit de polítiques neoliberals, a partir de la dècada de 1980, com en el cas dels Estats Units o el Regne Unit.



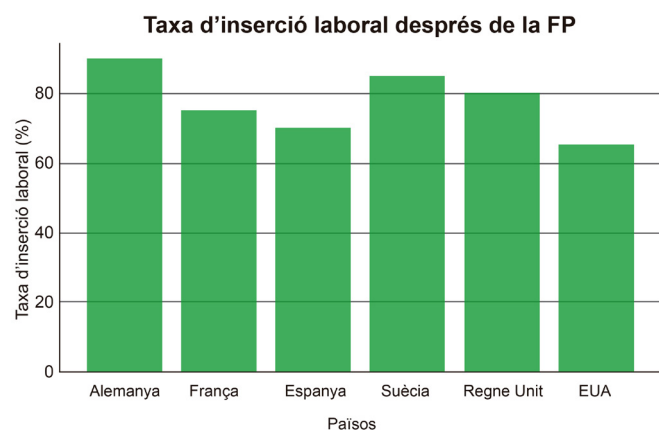
Elaboració pròpia: Font Eurostat i OCDE

En qualsevol cas, el percentatge d'alumnes que aposten per l'FP està clarament correlacionat amb l'estructura del PIB (la norma és, com més pes de la indústria i la tecnologia, més percentatge –i prestigi social– de l'FP). Això, com es pot veure al gràfic, també està correlacionat amb l'estructura dels estudis. Suïssa, Alemanya i Àustria (que encapçalen el percentatge d'alumnes dedicats a l'FP) parteixen d'un sistema que divideix prematurament l'alumnat (cap als 10-13 anys) entre qui optarà per seguir un itinerari acadèmic estricte, que continuarà vers el batxillerat i la universitat, i qui optarà per un itinerari professional. A més, en el cas dels països europeus esmentats, economies tecnificades, industrials i dinàmiques permeten que els treballadors qualificats disposin d'un nivell de vida relativament elevat, cosa que fa atractiva l'FP. Un cas diferent serien els Estats Units i Regne Unit, on la desindustrialització de les darreres dècades, i la importació d'immigrants massiva per abaixar preus de béns i serveis, no només ha generat una profunda clivella social, sinó que també

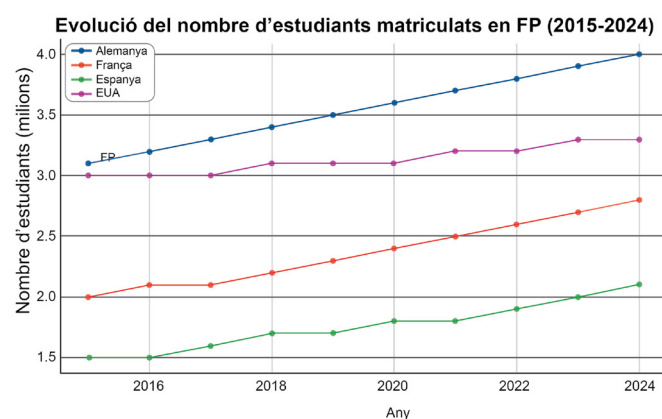
ha implicat unes tensions i polarització interna poc controlable. L'experiència internacional, per tant, ens hauria d'il·lustrar sobre com les polítiques educatives i el rol que hi juga l'FP són més importants del que podríem imaginar.

Inserció laboral i prestigi social

El prestigi, i l'interès, té a veure amb la taxa d'inserció laboral, especialment entre una població europea que, especialment a partir de la crisi de 1973 i les de 2008-2012 ha estat caracteritzada per una elevada desocupació general i particularment entre el segment més jove. La creixent taxa d'inserció laboral ha permès que, de manera general, els estudis d'FP hagin guanyat atractiu, com es pot veure en els següents gràfics.

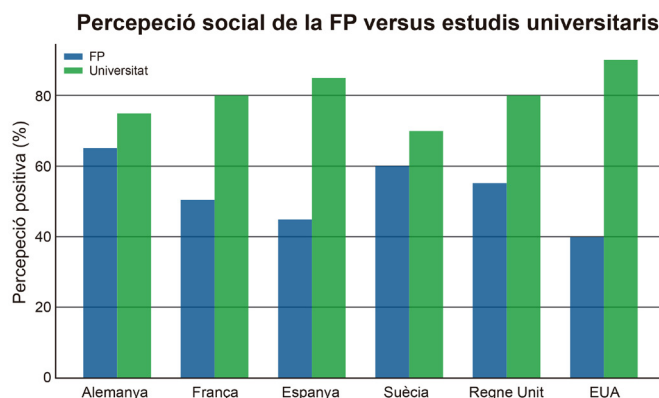


Font: Eurostat i OCDE



Font: Eurostat i OCDE

L'elevada taxa d'inserció laboral contrasta amb un creixement del percentatge d'alumnes amb titulació universitària que, per contra, el mercat laboral no pot absorbir. Tant això com que les directrius europees insisteixin a estendre l'escolarització més enllà dels 16 i 18 anys expliquen aquests fenòmens.



Font: Eurostat i OCDE

Tanmateix, igual que els factors d'atracció de l'FP tenen a veure amb una relativament bona inserció laboral, altres aspectes com la percepció social dels estudis d'FP, en comparació amb les titulacions universitàries, també hi juguen un important paper. Societats com l'alemanya, la sueca i la suïssa, de gran tradició tecnològica i graus importants d'igualitarisme social (i països amb salaris elevats i de vocació igualitarista) mostren escasses diferències de percepció de prestigi social en funció dels estudis assolits (FP o universitat). Per contra, en països amb salaris baixos, tradició de desigualtat social i desenvolupament tecnològic millorable com Espanya, França o els Països Catalans, les diferències de prestigi social resulten més elevades. En el cas dels Estats Units, una societat molt classista, marcada per elevades diferències socials que sovint s'expressen en clivelles ètniques tradicionals, els resultats són força pitjors. S'hi percep l'FP de segona, perquè, en certa manera, es tendeix a percebre el treball manual i tècnic com a via de segona.



Les novetats de la nova FP dual: llums i ombres en la reforma educativa

Per Fernando Villalba Cabrera

Responsable de política educativa del sindicat espanyol STEs-i

La reforma de la formació professional impulsada per la Llei Orgànica 3/2022 i el Reial decret 659/2023 representa un canvi estructural que afecta tant l'alumnat com el professorat i les empreses. L'FP dual –tot i que ja existia, però a la pràctica se circumscribia a uns pocs cicles formatius de caràcter intensiu– emergeix com la gran aposta que l'OCDE i la UE imposen al Ministeri d'Educació i Formació Professional, tot consolidant un model que busca integrar la formació en els centres educatius amb l'experiència en el teixit productiu. Tanmateix, la transformació no està exempta de reptes i crítiques, hem de tenir clar que l'objectiu és la promoció de capital humà competitiu com a motor de la productivitat, orientat a l'ocupabilitat i a satisfer les demandes del mercat, per tal de potenciar el creixement de les empreses. A continuació, analitzem els principals canvis i les seves implicacions.

1. L'FP dual: model generalitzat

Un dels canvis més significatius de la reforma és que la totalitat de l'FP passa a ser dual. Això significa que tots els cicles formatius, tant de grau bàsic, mitjà o superior, com els cursos d'especialització, inclouen un període obligatori de formació en empreses –antiga FCT–. S'estableixen dues modalitats:

- FP dual general: la formació a l'empresa oscil·la entre el 25% i el 35% del total del cicle formatiu.
- FP dual intensiva: el temps de formació a l'empresa s'incrementa fins al 35%-50%, amb un contracte o beca remunerada per a l'alumnat.



Aquest model té com a objectiu reduir la bretxa entre l'educació i el mercat laboral, tot facilitant la inserció professional de l'alumnat. Se centra en un perfil específic: el nivell CINE 3, corresponent a "l'educació secundària alta" segons la Classificació internacional normalitzada de l'educació (UNESCO), que agrupa joves d'entre 20 i 24 anys amb batxillerat o FP de grau mitjà. Històricament, a Es-

panya, el percentatge de població amb aquest nivell educatiu ha estat molt baix, fet que ha contribuït a augmentar l'anomenada "taxa d'abandonament educatiu prematur", estretament vinculada al fracàs escolar i al fenomen, sovint estigmatitzat, dels *ninis* (joves que ni estudien ni treballen). Per a la UE, reduir la taxa per sota del 10% per al 2030 resulta una prioritat. Tot i que abans de la pandèmia assolí el 30%, en el curs actual ja ha baixat per sota del 13%, cosa que mostra un avenç significatiu. Tanmateix, el descens ha estat en gran part resultat de la imposició de la promoció automàtica, una mesura que impedeix al professorat suspendre l'alumnat, en comptes d'una millora real en el rendiment educatiu.

2. Més flexibilitat curricular

Un altre dels pilars de la nova FP és la flexibilització curricular. Cada territori té un ampli marge de concreció a les singularitats o, explicat d'una altra manera, els reials decrets d'ensenyaments mínims, que suposen la normativa bàsica d'obligat compliment, no van més enllà d'una mica més de la meitat del currículum. Dins la part obligatòria trobem les següents novetats:

- La introducció de mòduls com digitalització aplicada al sector productiu i sostenibilitat aplicada al sistema productiu –imposició de l'AGENDA 2030–.

- L'itinerari personal per a l'ocupabilitat, que busca personalitzar la formació de cada estudiant i que en el fons li canvia el nom a empresa i iniciativa emprendedora i formació i orientació laboral.

- L'optativitat i els projectes intermodulars, que permeten als centres adaptar l'ensenyament a les demandes de l'entorn.

Tot i que aquestes mesures poden implicar una modernització de l'FP, alguns sectors alerten que la reducció d'hores en mòduls específics pot afectar l'especialització de l'alumnat i la qualitat educativa.

3. La integració dels PTFP i la situació del professorat

Una de les mesures més polèmiques de la reforma és la integració del professorat tècnic de formació professional (PTFP 0591) al cos de secundària (A1), establerta en el RD800/2022. No obstant això, la in-

tegració només ha estat efectiva per al professorat de carrera amb titulació universitària, i ha deixat fora el nou cos: especialistes de sectors singulars (0598).

Els sindicats de classe hem denunciat que la mesura ha generat desigualtats entre el professorat, amb la creació d'un cos a extingir per a qui no compleix el requisit de titulació universitària. En algunes comunitats autònomes, el personal interí ha estat reubicat al grup A1, mentre que en d'altres han romàs en l'A2, la qual cosa ha generat una gran inseguretat laboral.

A més a més, la manca de professorat en determinades especialitats és el pa nostre de cada dia. Les condicions laborals no atrauen la docència a les persones amb titulacions afins, de manera que s'està contractant personal sense màster d'educació, un requisit obligatori.

4. Col·laboració publicoprivada i privatització encoberta

Un altre aspecte controvertit de la nova FP és el reforç de la col·laboració publicoprivada. Les empreses tindran un paper més determinant en la formació de l'alumnat, i poden fins i tot participar en l'avaluació i certificació de competències. A més, el RD659/2023 permet delegar als centres la proposta de contractació de professorat expert del sector productiu, la qual cosa pot obrir la porta a l'externalització de la docència.

Aquesta tendència ha estat fortament criticada per organitzacions sindicals com STEs-i, que adverteixen del risc de convertir l'FP en una "pedrera d'autònoms" sota el discurs de l'emprenedoria i la qualificació del capital humà. La reforma, en l'afany per adaptar l'FP a les necessitats del mercat, podria desdibuixar el seu paper educatiu i transformar-la en una eina de formació laboral a demanda de les empreses.

Conclusions: avenç o retrocés?

L'FP dual representa un canvi de paradigma en l'educació professional al país. Mentre que alguns sectors veuen en aquesta reforma una oportunitat per modernitzar l'FP i millorar la inserció laboral, d'altres alerten sobre la deriva neoliberal de l'ensenyament i la desprotecció del professorat i l'alumnat.

Des dels sindicats de treballadores i treballadors de l'ensenyament, és fonamental continuar denunciant els aspectes més problemàtics de la reforma i exigir una FP de qualitat, amb garanties laborals per al professorat i drets per a l'alumnat. L'educació no pot restar supeditada a les necessitats del mercat, sinó que ha de ser un pilar fonamental per a l'equitat i la cohesió social.

Per finalitzar, a tall de síntesi, destaquem els aspectes positius i negatius que hem pogut detectar en el poc temps que porta implantada (només en el primer curs, 2024-25).

Aspectes positius:

- Inclusió dels certificats professionals i de l'oferta modular en IES, impartits per funcionari amb experiència docent, gràcies a la unificació dels sub-sistemes: FP ocupacional i FP contínua amb l'FP reglada.
- Oportunitat per a les persones no qualificades de rebre una formació que en millori l'ocupabilitat.
- Reconeixement de part de professorat com a A1, si bé insuficient, resulta un avenç. En alguns territoris s'ha assolit una equiparació salarial per compensar la desigualtat.
- Millora dels indicadors educatius (tot i que no és un efecte de la llei, sinó una dinàmica de molts anys).
- És una llei molt flexible, permet fins i tot no fer pràctiques a 1r o si a l'entorn resulta impossible trobar empreses, i excepcionalment la formació en empresa es pot fer a l'Administració, institucions sense ànim de lucre i fins i tot en centres educatius.

Aspectes negatius:

- Es parteix d'un concepte erroni: la corresponsabilitat empresa/centre educatiu. En general, les empreses mostren poc o nul·l interès a rebre alumnat.
- Ràtios: en l'oferta integrada, s'ofereixen cursos amb 15-18 alumnes, nombre adequat per a formació pràctica. Als IES tenim més de 30 alumnes en moltes aules.
- La diferenciació del professorat en el grup A2 per especialitats/titulació genera un ambient poc adequat en els departaments compartits.
- Impossibilitat de desenvolupar la formació en empresa a 1r en la majoria de famílies professionals.
- Amb prou feina hi ha oferta pública per al màster del cos d'especialistes de sectors singulars (0598).
- Mercantilització de l'educació: només aprovar-se la Llei Orgànica 3/2022 d'ordenació i integració d'FP, fons d'inversió estrangers es van llançar a la compra d'acadèmies relacionades amb el sector. Aquesta reforma promou els centres privats sustentats amb fons públics i està pensada, en general, perquè les grans corporacions formin els seus futurs treballadors i treballadores amb càrrec a les arques públiques.
- Extensa dispersió normativa: l'Administració, en comptes de publicar un decret de cada títol actualitzat, complica la vida dels docents amb RD que modifiquen parts d'altres RD, i alhora, amb decrets de comunitats autòniques que modifiquen parcialment altres decrets. De manera que resulta gairebé impossible saber què està en vigor.



La nova llei de formació professional

Per Carles Rivas

Professor d'FP de la família professional de fabricació mecànica, ha estat professor col·laborador de la UPC i la UdG i és delegat d'USTEC·STEs (IAC) i forma part del grup nacional d'FP



Des de fa uns anys, els nous canvis i ordenacions curriculars en la formació professional (FP) es deriven de la voluntat de dualitzar tot el sistema. La “dualització” de tot plegat és el leimotiv de la nova llei d'FP, la Llei Orgànica 4/2022, de 31 de març, d'ordenació i integració de la Formació Professional i del RD659/2023, pel qual es desenvolupa l'ordenació del sistema d'FP.

Una de les primeres lectures de la llei apunta a un canvi molt important: més hores d'estada a l'empresa, i per tant la necessitat de “trobar” més empreses disposades a tenir alumnat en dual, menys hores lectives al centre dels mòduls professionals

específics de cada títol i família professional i, tanmateix, la necessitat de tenir més hores de dedicació dels tutors/es a aquests alumnes, tant en el centre educatiu com en les empreses. La nova llei, doncs, permet que l'alumnat vagi més hores i com més aviat millor a l'empresa.

Amb els canvis a les noves “pràctiques” i l'augment del nombre d'hores que l'alumnat està a l'empresa es volen potenciar els itineraris integrats, bàsicament amb l'objectiu de lluitar contra l'abandonament escolar. Així, “desapareix” el mòdul FCT, i les hores van als mòduls “generals”. D'aquesta manera es regula el pas d'FCT a dual –ja

que tècnicament no són pràctiques, sinó formació curricular en empreses, i des del primer curs dels diferents nivells—.

L'eliminació de les unitats formatives (UF) comporta un tipus de formació “acumulable” mitjançant la qual podem obtenir mòduls, acreditacions —microformacions, certificats de competències, certificats de professionalitat i títols de tècnic bàsic—, FP bàsica, tècnic (grau mitjà) i tècnic superior (grau superior), i d'altres, com cursos d'especialització o màsters d'FP.

S'estableix una estructura modular amb diferents graus i nivells de qualificació professional (1, 2 i 3), requisits d'accés, títols, certificats de professionalitat-titulacions sense validesa acadèmica, acreditacions i càrrega horària i formació en empresa, i que són:

- Grau A: Microformacions referides a un o diversos resultats d'aprenentatge (RA) que formen part d'un mòdul. Representen unes acreditacions parcials de competència, d'una durada aproximada de 50 hores.

- Grau B: Certificats de competència, un mòdul professional, d'una durada aproximada d'entre 100 i 200 hores.

- Grau C: Diversos mòduls per a obtenir un certificat de professionalitat, d'una durada aproximada d'entre 600 i 1000 hores.

- Grau D: Cicles formatius de grau bàsic, mitjà i superior, de 2.000 hores de durada. Tot i que al País Basc sembla que, amb la normativa actual que ho permet, es vol augmentar la quantitat d'hores, per tal de “compensar” els desequilibris que comporta la nova llei; desequilibris derivats de les noves ordenacions curriculars (i els canvis en la distribució d'hores setmanals per mòdul).

- Grau E: Cursos d'especialització de grau mitjà i superior, d'una durada aproximada d'entre 300 i 900 hores.

La creació de nous mòduls professionals obliga a reestructurar els mòduls professionals per incloure'n de nous i encara que desapareixen els mòduls FOL i EiE, se n'incorporen nous comuns: anglès professional, itinerari personalitzat (IPO 1 i 2) per a l'ocupabilitat a 1r i 2n curs i els mòduls de sostenibilitat aplicada al sistema productiu i digitalització aplicada al sistema productiu. També hi ha unes hores optatives. Amb l'objectiu de dualitzar tots els cicles es crea el mòdul de projecte intermodular a tots els cicles de grau mitjà i superior.



El mateix títol de la llei condueix a la integració definitiva dels dos subsistemes d'FP en un sistema únic i integrat. Anteriorment, l'exministre Gabilondo ja ho va apuntar al RD1147/2011, de 29 de juliol, pel qual s'estableix l'ordenació general de l'FP. Aquest marc normatiu feia necessària una regulació de l'ordenació de l'FP. Una reforma prevista de llarg abast, que va ser aturada mesos després i que volia introduir novetats importants en la línia de la nova llei d'FP. La creació del sistema únic i integrat d'FP implica la integració de l'FP reglada per a estudiants amb l'FP ocupacional i continuada per a professionals.

Pel que fa al professorat d'FP dels diferents cosos (catedràtics, 590-professorat de secundària, 591 PTFP "a extingir" i 598-professorat especialista en sectors singulars), pot completar l'horari en els graus A-B-C i les seves modalitats en els centres públics amb oferta integrada –actual modalitat V de "Empleo", limitada a 70 h– i també en els centres ordinaris, de conformitat amb l'especialitat, així com ampliar voluntàriament la dedicació, essent compatible amb l'art. 3 de la Llei 53/1984, de 26 de desembre, d'incompatibilitats del personal al servei de les administracions públiques.

Segons l'article 165.6 del RD659/2023, es podran incorporar, per impartir mòduls professionals, professionals qualificats, en qualitat de persones expertes del sector productiu, no necessàriament titulades, i, d'altra banda, es podran delegar als centres del sistema d'FP la proposta de contractació d'aquests professionals. Això pot suposar un greuge comparatiu, perquè a aquest personal no necessàriament se li demanen els mateixos requisits que a la resta de professorat (titulacions que impliquen molts anys d'estudi i preparació entre d'altres). El nou decret de formació professional, previst per al 2026 a Catalunya, ben segur que preveu incorporar la figura dels experts que provocarà canvis en el model actual de gestió de l'FP.

Ara bé, l'actual governança del sistema d'FP a Catalunya, malgrat la integració de l'Agència FP-CAT al Departament d'Educació i Formació Professional (la qual cosa sembla un petit gest i un punt de partida insuficient i controvertit), i pel que fa a desenvolupar amb les màximes garanties d'èxit la nova llei d'FP (tot i els decrets estatals que la desenvolupen i el nou decret previst a Catalunya per al 2026), pot formar una equació amb moltes incògnites a resoldre. Potser és aquest el punt més

feble de la norma, ja que la participació del Departament d'Educació i Formació Professional, el Departament d'Empresa i Ocupació (Treball), el Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC), les universitats, els anomenats agents socials (on hi ha les "organitzacions empresarials i sindicals més representatives", però no totes les organitzacions sindicals amb representació del personal del Departament d'Educació i Formació Professional)... formen una governança del sistema poc participativa i allunyada de les aules, amb una aproximació a les empreses més que discutible. El repte és gran i la dualització de tot plegat comporta una major participació i corresponsabilitat.



La simulació burocràtica: la nova ordenació del currículum d'FP

Per Imma Gandia

Llicenciada en comunicació audiovisual i membre del grup d'FP d'USTEC·STEs (IAC)

“Vaig preguntar: A qui em puc queixar? A qui puc recórrer en demanda de justícia? I ells van dir: A l'Imam, que és el nostre cap. Puc queixar-me a ell d'ell? vaig preguntar. Tots ens queixem a ell d'ell, van dir.”

Nawal Al-Sa'dawi, *La caiguda de l'Imam*.

“La burocràcia constitueix el tipus tècnicament més pur de dominació legal. [...] Tota la història del desenvolupament de l'Estat modern, en particular, s'identifica amb la de la burocràcia moderna i de l'empresa burocràtica, de la mateixa manera que tota l'evolució del gran capitalisme modern s'identifica amb la burocratització creixent de les explotacions econòmiques. El pes de les formes de dominació burocràtica està en augment a tot arreu.”

Max Weber, *Economia i societat. Esbós de sociologia comprensiva*.



El professorat de formació professional ens trobem sovint entrebancs burocràtics, per exemple l'aplicatiu de gestió de pràctiques qBID. Qualsevol que hagi hagut de bregar-hi sap a què em refereixo. “El qBID és un malson” ressona sovint a les sales de professorat d'FP. És el sistema informàtic dels

processos carregosos amb una interfície poc intuïtiva; és un laberint que complica innecessàriament la nostra tasca. Formularis redundants i passos interminables desvien el focus d'allò que realment importa: l'acompanyament educatiu de l'alumnat en l'entorn de pràctiques.

El curs 2024-25 ens va oferir un nou paradigma. Sense grans anuncis ni debats als claustres, va arribar el desplegament de la Llei orgànica 3/2022 i el Reial decret 659/2023 que desenvolupa l'ordenació del sistema de Formació Professional. Ara com ara, els canvis introduïts no han transformat la pràctica docent de fons, simplement han accentuat la dinàmica creixent de burocratització i desconexió entre el currículum oficial i la realitat educativa.

Reducció horària dels mòduls troncal, l'externalització maldestra

Remedios Zafra es preguntava, a propòsit de les xarxes, en quin moment el poder polític havia delegat la creació de l'espai públic en el capital d'una manera tan normalitzada (Zafra, 2015). La delegació en mans del capital de l'FP també causa estupefacció. Es revela com un *modus operandi* del poder polític actual, que normalitza la pèrdua d'espais públics i de construcció col·lectiva.

El RD659/2023 ha reduït el nombre d'hores de docència a cada mòdul troncal o específic dels cicles formatius i les ha traslladades a l'entorn empresarial. A partir d'ara, els centres educatius estan obligats a compartir el desenvolupament dels mòduls amb les empreses, que poden arribar a assumir fins al 65% de les hores de cada mòdul (art. 105.b).

Anteriorment, totes les hores de pràctiques es concentraven en un únic mòdul: el de formació en centres de treball (FCT). El nou model, que gairebé manté el mateix nombre d'hores de pràctiques, les distribueix entre tots els mòduls troncal. Això implica que, amb percentatges variables, cada mòdul ha de ser parcialment desenvolupat i avaluat en l'àmbit laboral.

L'article 106 especifica que la formació a l'empresa ha d'incloure un mínim del 10% (règim general) o del 30% (règim intensiu) dels resultats d'aprenentatge de cada mòdul troncal. Aquest canvi altera la metodologia, l'avaluació i la planificació docent: el professorat no pot finalitzar l'avaluació del mòdul fins que l'empresa no hagi completat la part corresponent.

El maig de 2025, a només un mes de finalitzar el curs, ningú no sabia com procedir exactament per tancar les avaluacions. Fins que l'alumnat no arriba al segon curs i finalitza la part pràctica, no es poden

tancar i avaluar els mòduls cursats a primer. Des del punt de vista administratiu, cap alumne accedeix al segon curs amb els mòduls troncal de primer curs avaluats i tancats, ja que manca l'avaluació de l'empresa.

Encara més, l'aplicació de la lògica burocràtica d'aquest RD topa amb una altra realitat complexa: la majoria d'empreses només poden oferir formació relacionada amb una part del currículum. És habitual que una empresa tingui activitat productiva vinculada a un o dos mòduls troncal del cicle, però no als altres. Això genera una disfunció greu: les empreses han d'avaluar resultats d'aprenentatge de mòduls que no es poden desenvolupar dins del seu entorn productiu.

La situació constitueix un greu dèficit formatiu per a l'alumnat, que veu com part del procés d'aprenentatge se substitueix per una simulació. A més, aquest desajust col·loca tant les persones tutores d'empresa com les tutores del centre en una posició insostenible, en obligar-les a validar resultats d'aprenentatge que no han pogut treballar ni avaluar. El sistema imposa una ficció administrativa que compromet l'ètica professional dels docents i els força a participar en un procediment que contradiu els principis bàsics de la pedagogia.



Tal com apunten Christina Maslach i Susan Jackson (1996), aquest tipus de demandes impossibles contribueixen de manera directa a l'esgotament emocional i a la pèrdua de sentit del rol professional. Quan el professorat ha de sostenir una ficció que en vulnera la integritat i l'allunya del propòsit educatiu real, la seva feina perd valor simbòlic i coherència interna. En aquest context, la reforma no només genera ineficiències pedagògiques, sinó que també erosiona la confiança en el sistema i desgasta profundament les professionals que han de sostenir-lo.

Nous mòduls transversals, la sostenibilitat, Naturgy o l'ecoblanqueig

La reforma incorpora nous mòduls transversals en tots els cicles formatius, entre ells sostenibilitat aplicada al sector productiu. Naturgy, una de les empreses més contaminants de l'Estat¹⁰, segons l'Informe 2025 de l'Observatori de la sostenibilitat, ofereix un curs gratuït¹¹ en línia per formar el professorat que ha d'impartir aquest mòdul i ha publicat el manual¹² del mòdul. Tot això amb el suport del Ministeri d'educació, formació professional i esports¹³. Naturgy es presenta així com a referent en sostenibilitat mentre és l'empresa que va emetre més CO2 el 2024, amb un 32% del total de les emissions. El sistema educatiu esdevé així un instrument legitimador d'interessos privats, allunyat de les necessitats reals de l'alumnat i del compromís ètic amb el coneixement.



Davant d'aquest escenari, molts docents han optat per la resignació activa: intenten encabir, dins els nous mòduls, part dels continguts que s'han perdut als troncats, tot mantenint, en la mesura del possible, una coherència pedagògica. Aquesta pràctica, però, se sosté sobre la precarietat i la improvisació.

Què amaga aquesta burocràcia?

El desajust evidencia com la nova ordenació provoca una avaluació poc fonamentada i una transferència parcial de responsabilitats pedagògiques a entorns que no estan ni dissenyats ni capacitats per assumir-les. Així, la reforma il·lustra el que Max Weber (1983) va identificar com una de les contradiccions internes de la burocràcia: quan la racionalització extrema esdevé una finalitat en si mateixa, pot desconnectar-se dels seus objectius reals, com, en aquest cas, la qualitat educativa i la formació in-

10- <https://www.compromisorse.com/rse/2025/01/24/naturgy-y-repsol-las-empresas-que-mas-emiten-en-espana-suponen-el-50-de-las-emisiones-del-ibex35/>

11- <https://www.campusfundnaturgy.com/curso/219/details>

12- <https://www.fundacionnaturgy.org/ca/publicacion/modul-profesional-de-sostenibilitat-aplicada-al-sector-productiu>

13- <https://www.todofp.es/comunes/noticias/2023/curso-sostenibilidad-fp-27112023.html>

tegral de l'alumnat. És ben coneguda la seva descripció del capitalisme modern com una gran gàbia de ferro¹⁴, una màquina morta amb una eficàcia implacable. Capitalisme i burocràcia són les dues estructures impersonals que actuen conjuntament per planificar i ordenar el conjunt de la societat, tot forjant la servitud del futur (Weber, 2013).

Però el desplaçament del centre de gravetat del coneixement cap a l'exterior de l'aula no és innocent. El control de les poblacions ja no es fa mitjançant la repressió directa, sinó mitjançant dispositius subtils de regulació i normalització. En aquest sentit, la reforma de l'FP és una forma de governança que desplaça l'autoritat educativa de l'Estat a les estructures empresarials. El saber i el poder es rearticulen, l'empresa esdevé espai de legitimació i de valoració del coneixement, mentre l'institut s'enfonsa en la burocràcia absurda. Sota una aparença d'actualització i connexió amb la realitat socioeconòmica, la reforma curricular imposa una visió particular del que ha de ser la formació: una eina d'ajust continu a les necessitats del capital, amb una transferència explícita del poder pedagògic cap als sectors productius.

El canvi no és només tècnic ni neutre: és ideològic. La disminució efectiva d'hores d'ensenyament en els mòduls específics als centres suposa una pèrdua de sobirania pedagògica i una depreciació de la tasca docent. Ens trobem, doncs, davant d'una mutació tecnocràtica del sistema educatiu que, sota l'aparença de l'eficiència, promou una racionalitat instrumental desconnectada del sentit de l'ensenyament.

Conclusió

Aplicada al camp de l'educació, aquesta visió permet entendre la reforma de l'FP no com una política erràtica o mal dissenyada, sinó com una expressió coherent de l'aliança entre la maquinària burocràtica i la lògica capitalista. La normativa imposa formes de gestió, control i avaluació que simulen racionalitat, però que en realitat produeixen alienació, esgotament i, en darrera instància, cinisme professional.

La implementació d'aquesta reforma no pot ser analitzada només en termes tècnics o de gestió. És un moviment polític que revela una aposta per la desinstitucionalització del saber pedagògic en favor d'una lògica de mercat, en què l'empresa no només participa de la formació, sinó que passa a definir-ne

el marc. Caldrà, des dels centres, des dels sindicats i des de la comunitat educativa, reprendre el debat sobre el sentit de l'educació professional i defensar l'autonomia dels espais escolars com a llocs de producció de coneixement, de pensament crític i de dignitat professional.



Bibliografia

Maslach, Christina, Jackson, Susan E. i Leiter, Michael (1996). *Maslach Burnout Inventory*. Consulting Psychologists Press.

Weber, Max (1983) *Economía y sociedad. Esbozo de sociología comprensiva*. Fondo de Cultura Económica.

Weber, Max (2013) *La ética protestante y el espíritu del capitalismo*. Akal.

Zafra, Remedios (2015) *Ojos y capital*. Consonni.

14- *stahlhartes Gehäuse*

L'FP dual: un camí vers el passat o una via vers un futur incert

Per Grup nacional de formació professional d'USTEC-STE's (IAC)



Segons descriu en la seva web el Ministeri d'Educació, Formació Professional i Esports, l'FP dual “és una modalitat dins dels ensenyaments de formació professional en què es combina la formació teòrica-pràctica rebuda en un centre educatiu amb l'activitat pràctica en un centre de treball”. Paradoxalment, la Llei Orgànica 3/2022, de 31 de març, d'Ordenació i Integració de la Formació Professional va més enllà i ultrapassa la dualitat de l'FP al currículum acadèmic dels cicles formatius externalitzant de facto quelcom tan important i essencial com és el currículum dels títols de formació professional.

Per tant, si en un primer moment l'FP a l'estat espanyol pretenia compaginar la formació acadèmica i professional amb la pràctica en l'empresa, la nova llei d'FP fa tabula rasa i elimina les pràctiques curriculars a l'empresa i traspasa el currículum dels cicles formatius al món empresarial. És evident que la

definició que el mateix Ministeri fa de la formació professional i la intencionalitat de la nova llei d'FP no coincideixen, però ens permet, ara sí, clar i pla, dilucidar cap a on va, és a dir, cap a la integració a l'empresa i, per tant, cap a la privatització.

Si bé el significat d'FP dual és molt divers i dispers depenent del país, regió o fins i tot de les diferents entitats que hi aposten, la realitat és que, en un primer moment, la idea va ser molt ben acollida per gran part del sector, ja que complementar la formació acadèmica específica rebuda al centre educatiu amb un període de perfeccionament a l'empresa semblava encertat i exitós. Però amb el temps, les coses no han estat com s'esperava o, almenys, com esperàvem alguns de nosaltres. Poc o res té a veure l'FP dual alemanya amb la qual ens emmirallàvem fins fa no gaire ni en els objectius, ni en l'estructura, ni en el compromís amb la societat.

L'FP dual a Alemanya i a Espanya

A Alemanya, l'FP dual ha tingut una trajectòria molt llarga. Concretament, el 1897 el legislador alemany promulgà un nou marc normatiu per donar protecció “a la classe artesana” que introduïa el principi dual de la formació laboral, de manera que la formació pràctica s'impartia a l'empresa i la teòrica, en una escola. Posteriorment, el 1969 es publicà la primera llei d'FP alemanya, encara en vigor. Ja el 1973, a demanda de 3 grans empreses (Bosch, Daimler-Benz i SEL) es creà la primera Acadèmia Professional. Actualment, més d'1.400.000 d'alumnes cursen FP dual al país.

L'objectiu que persegueix la formació professional dual alemanya és “l'assoliment d'un nivell de coneixement complet en la professió” en un context amb un ventall de 328 oficis i professions en diferents àrees “que es poden aprendre en el marc de la formació dual”, amb reconeixement oficial pel ministeri competent del ram i també del mateix Ministeri d'Educació, per garantir la formació uniforme en totes les empreses del país. A més, per dur a terme un cert control de la bona praxi dels sectors implicats, durant els ensenyaments es fa un examen cap a la meitat de la durada dels estudis i, especialment, un examen final elaborat i avaluat per entitats externes la superació del qual suposa l'obtenció d'un certificat oficial o de tècnic qualificat.

A Espanya, la dual ho està canviant tot. En el context d'un sistema educatiu que aspirava a ser un referent, o si més no, un igual a altres països d'Europa, en què l'FP exigia reconeixement acadèmic i social i més recursos, va aparèixer l'iceberg d'allò que acabaria essent l'FP dual a Catalunya i a la resta de l'estat espanyol: el RD1529/2012, de 8 de novembre, pel qual es desenvolupa el contracte per a la formació i l'aprenentatge i s'estableixen les bases de la formació professional dual. A partir d'aquí, el protagonisme de l'FP passa, molt ràpidament, de les persones i la societat, a l'empresa i el capital; l'FP dual ho canvia tot. En la Llei Orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per la Millora de la Qualitat Educativa i la catalana Llei 10/2015, del 19 de juny, de Formació i Qualificació Professional, per esmentar les més destacades en matèria d'FP dual, i fins a l'arribada de la Llei 3/2022 d'Ordenació i Integració de la Formació Professional, l'FP dual ha estat una constant fins al punt actual en què tota l'FP ha passat a ser pràcticament dual.



La nova llei d'FP fa net amb el sistema de formació professional espanyol, un gir de 180° com afirma el mateix Ministeri d'Educació, Formació Professional i Esports, i lliura l'FP a l'empresa, al capital, a canvi d'ocupar la ciutadania on sigui, com sigui i quan sigui. Des d'aquest moment, l'eix vertebrador de l'FP serà l'ocupació. Les persones han d'estar ocupades i, si tenen sort, podran iniciar una carrera professional que previsiblement no serà en una mateixa empresa. La nova llei espanyola transforma l'estudiant d'FP en aprenent i lliura la part més important de caràcter professionalitzador, és a dir, els mòduls professionals, a l'empresa.

Han passat més de 12 anys de l'aparició de l'FP dual a l'estat espanyol i la percepció generalitzada és molt decebedora. L'escàs interès per part de l'empresariat, la baixa predisposició de l'alumnat a cursar una formació allunyada dels centres edu-

catius i molts altres factors han fet que la implementació voluntària de la dual al nostre país no complís amb les expectatives. Evidentment, hi ha excepcions, però en aquest escrit volem reflectir el sentit general.

L'FP dual: un camí vers el passat?

Amb l'FP dual han aparegut conceptes i elements que semblaven soterrats i oblidats en el passat: l'aprenent, aquell jove que de molt petit era cedit per la família a un artesà perquè el servís a canvi que, amb els anys, si tenia sort i era espavilat, aprengué un ofici, i el treball no remunerat, concepte avui amagat sota la denominació “pràctiques”, que ha calat de manera tan generalitzada que s'ha normalitzat, tant entre qui cursa FP com estudis universitaris.

Ara bé, el que semblava que no reviuríem és la formació generalitzada a l'empresa, la qual, amb la nova llei, és de caràcter obligatori a la majoria de graus mitjans i superiors. La llei del 2022 permet que el 100% de l'FP es pugui impartir a les empreses, encara que el RD659/2023, de 8 de juliol, pel qual es desenvolupa l'ordenació del Sistema de Formació Professional, ho rebaixa al 50%. Tal com recull la nova llei, la previsió és que l'alumnat acabi tenint un contracte remunerat, però els altres grans “què”, la concepció d'aprenent i la formació a l'empresa, difícilment es revertiran, almenys de moment.

L'FP dual: una via cap a un futur incert?

L'FP dual suposa un canvi de 180° d'un sistema d'FP bastant acceptable, que creiem que no ha estat encertat. El sistema requeria certes millores, més inversió i major reconeixement, però no es tractava de començar de zero com s'ha fet. Tornem a èpoques històriques passades i rebutjades, es lliura la formació professional a l'empresa a qualsevol preu. Qui es beneficia del nou canvi de paradigma? Som conscients que ni l'alumnat, ni la societat, ni l'empresa...

L'alumnat perd l'oportunitat d'aprendre una professió íntegra i completa que, actualment a l'estat espanyol i a Catalunya, únicament poden proporcionar amb totes les garanties els centres educatius, principalment públics. Les empreses no tenen docents altament qualificats, titulats i preparats per formar íntegrament l'alumnat, és impossible, no és la seva missió. L'objecte de les empreses és crear riquesa i obtenir beneficis.

Alhora, la dual obvia el principi d'igualtat d'oportunitats que va lligat a la formació en els centres acadèmics públics, on tothom per igual rep la mateixa preparació. Amb la dual, la sort, el capital social, les amistats o els diners possibiliten a l'alumnat realitzar la formació en una empresa o en una altra, quan tothom sap que totes les empreses són diferents en tots els aspectes. El mateix govern espanyol ha hagut de prohibir, via llei, la compravenda de llocs per realitzar les pràctiques per l'abús d'empreses priva-





des que compraven a les millors empreses llocs perquè el seu alumnat hi fes la dual, de manera que tan sols l'alumnat amb diners hi podia aspirar amb la posterior possibilitat d'acabar essent-hi contractat.

El que més ens hauria de preocupar és que l'alumnat perd la perspectiva històrica fruit del moviment obrer segons la qual a un treball li correspon un salari digne i d'altres drets laborals i socials associats. Independentment de com s'anomeni, pràctiques, treball o dual, el treball és treball i, per tant, li correspon una remuneració digna i suficient.

La societat és la gran perjudicada, conjuntament amb l'alumnat, perquè es queda sense tècnics ni professionals perquè ja no s'estudia una professió sinó elements concrets en el context de les necessitats temporals de les empreses del moment. Així, es veu obligada a buscar professionals en altres països o per altres vies.

A més, transformar el treball en "pràctiques" també afecta directament la cotització de l'alumnat a la seguretat social, la qual cosa no només perjudica l'alumnat a l'hora d'obtenir una jubilació una mica més digna, sinó que minva la recaptació de tot el sistema social. Són i seran centenars de milers de professionals que cursaran FP dual i que durant una part de la vida "laboral" no cotitzaran, de moment, o ho faran per quantitats inferiors a la que els correspondria pel "lloc de treball" ocupat.

L'empresa, que en un primer moment es va oposar a introduir en la seva estructura la dual, ha claudicat, però també es queixa, i molt, per la manca de professionals. A més, des d'un punt de vista general, l'empresa té una finalitat, crear riquesa i no hi ha tants llocs a les empreses per poder absorbir la demanda "obligatòria" i donar sortida a tot alumnat. Entenem que l'empresa ha de considerar l'alumnat com a actiu, no com a despesa. Un alumne ben format i preparat és el millor actiu que pot trobar una empresa. Per això apostem per una formació professional de qualitat realitzada íntegrament als centres educatius públics, els únics garants.



Retrospectiva de la feina d'USTEC·STEs en la dignificació del professorat tècnic de formació professional

Per Liliana Albacar Puyó i Juan Carlos Bondia Garcia

Professora de cicles formatius de serveis a la comunitat, delegada d'USTEC·STEs (IAC) Terres de l'Ebre i referent d'FP.

Professor d'FP i programes de garantia social, especialista en reconeixement i acreditació de competències professionals i delegat sindical d'USTEC·STEs (IAC) de Barcelona



En els darrers anys, USTEC·STEs (IAC) ha estat un pilar fonamental en la defensa dels drets del professorat de formació professional i en especial del professorat tècnic de formació professional (PTFP). La nostra tasca ha estat marcada per una sèrie d'accions i mobilitzacions al llarg del temps que han contribuït a fer possible el pas de part d'aquest col·lectiu al cos de professorat d'ensenyament secundari, així com l'equiparació salarial del professorat tècnic que no disposava d'una titulació universitària. A continuació, fem una retrospectiva de les fites més destacades d'aquesta lluita.

Amb l'entrada en vigor de la Llei Orgànica General del Sistema Educatiu també va entrar en joc el cos de professorat tècnic de formació professional com a cos específic d'una part del professorat de formació professional. D'aquesta manera es va iniciar un periple de desconcert i malestar que encara dura.

Un dels arguments base que en el seu moment es van utilitzar per justificar la creació d'aquest cos va ser per poder encabir com a professorat en el sistema públic d'FP els diplomats, arquitectes tècnics, enginyers tècnics i, excepcionalment, titulats superiors de formació professional (tècnics superiors d'FP i tècnics especialistes).

Amb el temps, les reformes universitàries del Pacte de Bolonya i successives, l'entrada en vigor de l'Estatut Bàsic de l'Empleat Públic segons el qual els llocs de treball públics funcionaris corresponents a una titulació universitària s'havien d'enquadrar al mateix grup, en aquest cas al grup A, i la pràctica docent real als centres educatius, per posar alguns exemples, feien decaure aquesta distinció entre els cossos de PTFP i el de secundària. Es va crear injustificadament un greuge entre docents del mateix sector que es va allargar en el temps durant més de 30 anys.

Des del primer moment, USTEC·STEs (IAC) vam denunciar aquest fet i vam exigir que se solucionés immediatament i, amb el temps, es creés un cos propi de professorat de formació professional.

Desenllaç de les reivindicacions (2015-2023)

La lluita d'USTEC·STEs (IAC) per la dignificació del professorat tècnic d'FP va començar a guanyar força al voltant de l'any 2015 quan vam iniciar una campanya en defensa del professorat de formació professional que va arribar a diferents estaments polítics i socials tant a escala de Catalunya com a la resta de l'estat. D'aquesta campanya i de la informació que vam anar distribuint arreu del territori en va derivar, el setembre de 2018, una moció al Parlament de Catalunya que demanava l'accés a l'A1 de tot el professorat d'FP sense excepció i que, mentre aquest procediment estigués en tràmit, s'apliqués l'equiparació salarial de tot el professorat d'FP. Aquest text va ser aprovat per àmplia majoria de la Cambra de Representants del Parlament de Catalunya, però no va ser fins a l'any 2023 que es va implementar una partida pressupostària per fer complir l'acord del Parlament.

Al mateix temps, fruit de la pressió i les negociacions d'USTEC·STEs (IAC) i altres sectors estatals vam començar a donar els primers i decisius passos





cap a la unificació professional i laboral de tot el professorat d'FP. En aquesta línia, es va crear l'Associació de Professorat de Formació Professional, amb seu social a Sevilla, a la qual USTEC·STEs estàvem estretament vinculats, mitjançant la qual, en diferents negociacions amb el Ministeri d'Educació, es va aconseguir la integració al cos de professorat d'ensenyament secundari d'una gran part del professorat del cos de PTFP, uns 30.000 docents.

A mesura que les demandes del professorat tècnic es feien més urgents, USTEC·STEs (IAC) vam convocar mobilitzacions i actes de protesta per exigir un canvi legislatiu que permetés el pas al cos de professorat de secundària de tot el professorat de formació professional. Aquestes accions van incloure manifestacions, recollides de signatures i la creació de grups de treball per elaborar propostes concretes. La pressió social va començar a fer efecte, i en l'àmbit de Catalunya, el Departament d'Educació va mostrar-se més receptiu a les nostres demandes.

La participació d'USTEC·STEs va ser decisiva per aconseguir l'aprovació, el 2020, en una llei orgànica i en la consegüent reglamentació, del pas del professorat tècnic d'FP al cos de professorat d'ensenyament secundari. Aquest acord va ser un moment històric per al col·lectiu, ja que va suposar un reconeixement oficial de la tasca i una millora significativa de les condicions laborals.

Malauradament, el Ministeri no es va atrevir a integrar al cos de secundària el PTFP amb titulació superior d'FP, ja que un sector de l'alt funcionariat de l'estat no ho va veure amb bons ulls. Per tant, uns 12.000 docents a escala estatal es van quedar a les portes d'integrar-se al cos de secundària. Davant aquest nou greuge, USTEC·STEs (IAC) ho vam denunciar davant dels tribunals i hem continuat treballant per l'equiparació salarial del professorat tècnic sense titulació universitària, argumentant, a més a més, que l'experiència i formació són fonamentals per a l'ensenyament de l'FP.



Consolidació de drets (2022-2023)

Amb l'aprovació del Reial decret, USTEC·STEs (IAC) hem centrat els esforços a garantir que els drets aconseguits siguin efectius. Es van establir mecanismes de seguiment per assegurar que el pas al cos de professorat de secundària es realitzés de manera justa i equitativa. Però, mentre els tribunals encara havien de decidir el futur de la resta de professorat que no havia pogut integrar-se al cos de secundària, USTEC·STEs vam iniciar una campanya per aconseguir l'equiparació salarial d'aquest col·lectiu (PTFP) amb la resta de professorat d'FP adscrit al cos de secundària. Fruit de la pressió davant dels grups parlamentaris i en el si de la mesa sectorial de negociació del professorat no universitari del Departament d'Educació i Formació Professional, així com gràcies a l'adhesió de la majoria de les entitats sindicals membres de la mesa sectorial, vam aconseguir un complement retributiu d'equiparació salarial entre els dos cossos.

No obstant això, com succeeix habitualment, les alegries no són completes i una part del professorat de formació professional es va quedar a les portes de l'equiparació, concretament el del cos de professorat especialista en sectors singulars de l'FP i el

personal laboral docent, uns 950 docents. Aquesta situació fa que USTEC·STEs seguim reivindicant l'equiparació salarial de tot el professorat d'FP fins que no es creï el cos de professorat de formació professional adscrit al grup funcional A1 nivell 26 al qual es puguin adscriure tots els docents de formació professional.

La feina d'USTEC·STEs (IAC) no s'atura aquí...



